

REPORT

CAUX-ROUND TABLE

2018

World Buddhist University International Conference

4-5

December 2018

at World Fellowship of Buddhists, Sukhumvit 24,
Bangkok and International Buddhist Library
Maha Sirinath Phutthamonthon, Nakhon Pathom

សវនកម្មបរិច្ឆេទ

โครงการจัดประชุมวิชาการพุทธศาสนานานาชาติ **เรื่อง Buddhist Path to Sustainable Development Goals**

ผู้รับผิดชอบโครงการ   มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาโลก (มพล.)
ระยะเวลาดำเนินการ   กรกฎาคม ๒๕๖๑ – มกราคม ๒๕๖๒

๑. หลักการและเหตุผล

ผู้นำจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ได้ลงมติรับรอง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) วันศุกร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา โดยได้ใช้เป็นวาระแห่งการพัฒนาของโลก เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา ๑๕ ปี (เดือนกันยายน ๒๕๕๘ – สิงหาคม ๒๕๗๓) โดยมี ๑๗ เป้าหมายที่ต้องให้ไปถึง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย ดังกล่าวประกอบไปด้วย คือ ๑. ขจัดความยากจน ๒. ขจัดความหิวโหย เกษตรยั่งยืน ๓. สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ๔. การศึกษาเท่าเทียมและทั่วถึง ๕. ความเท่าเทียมทางเพศ ๖. การจัดการน้ำและสุขาภิบาล ๗. การเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ๘. การเติบโตเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ๙. พัฒนาอุตสาหกรรม นวัตกรรม ๑๐. ลดความเหลื่อมล้ำ ๑๑. เมืองปลอดภัย ๑๒. การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ๑๓. ต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๑๔. อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ๑๕. การจัดการระบบนิเวศทางบก ๑๖. สังคมเป็นสุข และ ๑๗. สร้างความเข้มแข็งในระดับสากล

ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับการรับรองวาระแห่งการพัฒนาโลกขององค์การสหประชาชาติ ในการพัฒนาโลกที่ยั่งยืนเคียงข้างกับนานาอารยประเทศ และจำต้องขับเคลื่อนนโยบายของรัฐให้สอดคล้องกับการพัฒนาของโลก ยิ่งกว่านั้นประเทศไทยได้ประกาศต่อชาวโลกว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก องค์การพุทธศาสนาที่รวมทุกนิกายที่เก่าแก่ที่สุด มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก สำนักงานใหญ่สมาคมสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก และฝ่ายรัฐบาลก็ยังมี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังนั้น ในฐานะที่พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาโลกที่มีการพัฒนาการทางวิชาการ และเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับของสากลโลก ถือว่าเป็นหน้าที่ของนักวิชาการพระพุทธศาสนา และสถาบันพระพุทธศาสนา ช่วยหาวิธีทางให้กับองค์การสหประชาชาติ และนโยบายของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนและส่งเสริมผู้ประกอบการแห่งคินทร์ ได้ร่วมจัดทำโครงการประชุมวิชาการพุทธศาสนานานาชาติ ในหัวข้อ “พุทธวิถีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) โดยเชิญนักวิชาการด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จากทั่วโลกที่มีผลงานด้านการศึกษาวิจัย และมีผลงานเขียนที่โดดเด่น หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาจากทั่วโลกมาประชุมสัมมนาและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาพุทธวิถีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้จะได้นำข้อสรุปและข้อเสนอที่ได้จากการจัดประชุมนานาชาติ นำเสนอประเทศต่าง ๆ และองค์การสหประชาชาติ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลต่อไป

การจัดประชุมวิชาการพุทธศาสนานานาชาติในครั้งนี้ ได้กำหนดขึ้นในวันที่ ๔ – ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ ทั้งนี้เนื่องในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นปีที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ขึ้นครองราชย์ในปีที่ ๑ และมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาโลกสถาปนา ครบรอบ ๒๐ ปี และวันสถาปนาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ครบรอบ ๑๖ ปี อีกทั้งวันที่ ๕ ธันวาคมเป็นวันชาติแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังเป็นปีที่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ องค์อุปถัมภ์องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และพระองค์ยังทรงเป็นต้นเหตุแห่งการสถาปนา มพล สิ้นพระชนม์ครบ ๕ ปี โดยที่ว่า มพล สถาปนาขึ้นมาเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในโอกาสวันฉลองพระชันษา ๗ รอบ ๘๔ ปี

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อหาข้อสรุปทางวิชาการเรื่อง พุทธวิถีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) ในการสร้างแนวนโยบายการขับเคลื่อน การพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นำเสนอต่อสหประชาชาติ และนานาชาติ ในวาระเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals แห่งการพัฒนาของโลก

๒.๒ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ภาคีเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาในความร่วมมือ การระดมองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓ เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ในการนำมาใช้ให้ทันกับบริบททางสังคมของโลก

๒.๔ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในวาระสำคัญด้านพระพุทธศาสนาของไทย ในหลายโอกาส

๒.๕ เพื่อจัดพิมพ์เป็นผลงานการวิเคราะห์สรุปแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยวิศุพุทธ เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางของประเทศไทย

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เป้าหมายเชิงปริมาณ

เชิญนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจากนานาชาติ อาทิ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก องค์การพุทธศาสนาที่รวมทุกนิกายที่เก่าแก่ที่สุด มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาโลก สำนักงานใหญ่สมาคมสภา สากลวันวิสาขบูชาโลก และฝ่ายรัฐบาลทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน(กพย.)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.-สภาพัฒน์)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.)
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
- สำนักของรับที่มีสำนักงานงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ฯลฯ

เข้าร่วมฟังการประชุมเพื่อ หาแนวทางเชิงพุทธวิธีเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ เพื่อให้สามารถบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป็นการระดมและรวบรวมองค์ความรู้ด้านวิชาการ จากนักวิชาการพระพุทธศาสนาทั่วโลก เพื่อรวบรวม สรุปองค์ความรู้เรื่อง “พุทธวิธีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ทำข้อสรุปผลการประชุม เป็นแนวนโยบายหลัก เพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารทางวิชาการให้เป็นเอกสารอ้างอิง ในการนำเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ และประเทศต่าง ๆ ต่อไป

๓.๒ เป้าหมายเชิงคุณภาพ

สนับสนุนวาระแห่งโลก เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals จากองค์ความรู้พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่มีการพัฒนาทางวิชาการ และเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับของสากลโลก เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔. วิธีการดำเนินการ

๔.๑ กำหนดเป้าหมาย หัวข้อ ทิศทางการประชุม กำหนดวิทยากรเป้าหมายและกำหนดการการประชุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

๔.๒ ติดต่อประสานงานเชิญวิทยากรเป้าหมายจากนานาชาติ ตลอดจนหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการประชุม

๔.๓ ประสานผู้เข้าร่วมการประชุม หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน สถานศึกษา และภาคีเครือข่าย พสธ. จาก ๔๐ ประเทศ จำนวน ๓๐๐ รูป/คน

๔.๔ จัดเตรียมข้อมูลวิชาการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จัดเตรียมการผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อการประชุม

๔.๕ ประสานงานเบื้องต้นด้านต่าง ๆ เพื่อการเตรียมงาน อาทิ การจัดเตรียมสถานที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย

๔.๖ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน อาทิ การเตรียมบุคลากร การจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ การประสานงานการเดินทาง การเตรียม protocol และพิธีการ

๔.๗ ดำเนินการจัดการประชุม

- วันแรก การประชุมกลุ่มโดยนักวิชาการหลัก จำนวน ๑๐ – ๑๒ ท่าน และผู้สังเกตการณ์ จำนวน ๓๐ ท่าน โดยวิทยากรหลักจากองค์การสหประชาชาติ และนักวิชาการเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals เพื่อเป็นการถ่ายทอด แนวคิดในการประกาศวาระแห่งโลก เป้าหมายที่ตั้งไว้ นโยบาย และความคาดหวัง เพื่อ เป็นการปูพื้นฐานความคิดของสหประชาชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา Happiness และ Mindfulness ตามหัวข้อคร่าว ๆ ดังนี้

Chapter Paper	Submitted Draft Paper	Description	Proposed Writers	Position/Title	Status	Invitation letter
0	Introduction: Reconsidering Sufficiency Economy Principles Inaugural Speech: Rethorizing SEP to SDGs	A presentation of the Sufficiency Economy ideals of His Late Majesty King Rama IX of Thailand as Buddhism at work for sustainability.	Fra Anil Sakya	Rector of WBU	Accepted	
1	SDGs: Utopia, Propaganda or Pragmatic Reality	A discussion of the SDGs which brings them into the pragmatic realm of this-worldliness which is addressed by the Buddhist perception of Dharma and human agency.	Dr. Patrick O-Sullivan	Professor Grenoble Graduate School of Business within Grenoble Ecole de Management (GEM)	Accepted	Sent
2	Sustainable Development Goals as moral government: the UN Sustainable Development Goals as a means of moral government	Sustainability implies mindfulness in government, not just in finance and business	Dr. Stephen B. Young	Executive Director, Caux Roundtable for Moral Capitalism	Accepted	Sent
3	Risk Management and Sustainable Value for companies	Risk management is applied Buddhism looking for a middle way between excess gain and excess loss	Dr. Poomjai Nacaskul	FSVP, Quantitative Models and Enterprise Analytics at Siam Commercial Bank PCL	Accepted	Sent
4	Dharmic Sustainability at Work in Thai Companies – Case Studies	Use of Buddhist precepts on mindfulness for alignment with Sufficiency Economy Principles by Thai companies	Nick Pisalvapat and Vasu Srivibha		Accepted	Sent
5	Mindful Economy as a means to SDGs	Better understanding of our capacity to be mindful and so more sustaining of the common good, an alternative guide to SDGs in action.	Dr. Joel Magnuson	is an independent economist based in Portland, Oregon.	Accepted	Sent
6	SDGs in local application	Examples of projects and practices implementing the SDGs as a means of happiness.	UID representation	United In Diversity, Indonesia	Accepted	Sent
7	Buddhism and Sustainable Development Empower All women and Girls); Barriers and Drivers for Change	If Dharma consciousness were applied to building the foundations of human action providing for responsible wealth creation, what would be the roles of government, private business, and financial intermediation?	Prof. Emma Tomalin	Professor of Religion and Public Life, University of Leeds	Accepted	sent
8	The Buddhist Path to SDGs	How Buddhism can be an alternative means to achieve a dharmic development and/or sustainable development?	Dr. Patrick Mendis	University of Minnesota	Accepted	sent
9	The Buddhist Path to SDGs	How Buddhism can be an alternative means to achieve a dharmic development and/or sustainable development?	Dr. Patrick Mendis	University of Minnesota	Accepted	sent

- วันที่สอง ครึ่งวันเช้ามีการประชุมเหล่านักวิชาการหลักพร้อมผู้สังเกตการณ์อีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปสุดท้าย ภาคบ่าย เป็นการประชุมเพื่อสรุปผลเรื่อง พุทธวิธีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) จากการประชุมในวันแรกที่มีการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ แล้ว จัดให้มีการนำเสนอเพื่อนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาสรุป โดยการจัดประชุมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเป้าหมายประมาณ ๑๕๐ – ๓๐๐ คน ให้ได้ข้อสรุปและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อจัดทำเป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อจัดพิมพ์เป็นหนังสือและนำเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ ต่อไป

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ได้ข้อสรุปตามเนื้อหาเป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
2. การมีส่วนร่วมของนักวิชาการกลุ่มเป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
3. การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
4. มีแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องของกับกลยุทธ์และครอบคลุมทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัย
5. ความรู้ความเข้าใจเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ผู้รับผิดชอบโครงการ:

ผู้สนับสนุน/แหล่งเงินทุน	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ / มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาโลก
ผู้รับผิดชอบโครงการ	พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (พระอนิลมาน ธมฺมสากิโย) อธิการบดีมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก
คณะทำงานโครงการ	• สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ • มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก • องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก • คณะทำงาน Sasin Center for Sustainability Management • สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา “โครงการกำลังใจ” สำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม

๕. ระยะเวลาการดำเนินงาน

กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑

การจัดการประชุมระยะเวลา ๓ วัน ระหว่างวันที่ ๓ – ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

๖. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก
- องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
- โครงการกำลังใจ ในพระดำริ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม
- โครงการวิจัยฯ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ ผลสรุปทางวิชาการเรื่อง พุทธวิธีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) จัดพิมพ์เป็นหนังสือเพื่อนำเสนอต่อ สหประชาชาติ ในวาระเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals แห่งการพัฒนาของโลก

๗.๒ เกิดความร่วมมือระหว่างนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ในการระดมองค์ความรู้การพัฒนาที่ยั่งยืน

๗.๓ สร้างรูปแบบการประชุมด้านวิชาการเพื่อนำองค์ความรู้สร้างนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๘. การประเมินผลโครงการ

๘.๑ ประเมินจากผลสรุปการประชุมเรื่อง พุทธวิธีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) เพื่อนำเสนอต่อสหประชาชาติ

๘.๒ ประเมินจากเอกสารผลสรุปการประชุมเรื่อง พุทธวิธีสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Buddhist Path to Sustainable Development Goals) ที่จัดพิมพ์ออกเป็นรูปเล่ม

๘.๓ ประเมินจากความร่วมมือจากวิทยากร และผู้เข้าร่วมการประชุม

พุทธมรรค

สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

Buddhist Path to Sustainable Development Goals

การประชุมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลกนานาชาติ ประจำปี 2561

ระหว่างวันที่ 4 - 5 ธันวาคม 2561 ณ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจศรี สุขุมวิท
และ หอประชุมพุทธมณฑล พุทธมณฑล ศาลายา จังหวัดนครปฐม

จัดประชุมโดย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
และมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

ลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมงาน วันที่ 5 ธันวาคม 2561
ที่ bit.ly/wbu2018p หรือแสกน QR Code

10 REDUCED INEQUALITIES

1 NO POVERTY

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

SAMADHI

E

4 QUALITY EDUCATION

PANYA

P

SILA

S

DO GOOD

15 LIFE ON LAND

13 CLIMATE ACTION

2 ZERO WASTE

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

14 LIFE BELOW WATER

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

6 CLEAN WATER AND SANITATION

5 GENDER EQUALITY

16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

CAUX ROUND TABLE

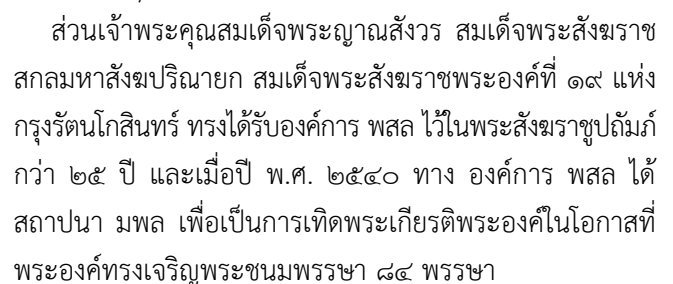
พุทธมรรค

สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน *Buddhist Path to Sustainable Development Goals*

การประชุมนานาชาติมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก ประจำปี ๒๕๖๑
ระหว่างวันที่ ๔ - ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจสิริ สุขุมวิท ๒๔
และ หอประชุมพุทธมณฑล พุทธมณฑล ศาลายา จังหวัดนครปฐม

จัดการประชุมนานาชาติโดย
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และ
มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กับ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

การจัดประชุมนานาชาติเป็นเวลาสองวันในเรื่อง พุทธมรรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในครั้งนี้ จัดขึ้น เพื่อนำไปสู่การผลิตหนังสืออ้างอิงทางเลือกด้านเนื้อหา ทางพระพุทธศาสนาและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การประชุมในวันที่ ๔ ธันวาคม และครึ่งเช้าของวันที่ ๕ ธันวาคม จะเป็นการประชุมทางวิชาการเชิงการอภิปราย

ส่วนภาคบ่ายของวันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันพิธีเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ และเปิดให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมฟังและซักถามนักวิชาการในรูปแบบของการอภิปราย ซึ่งในการประชุมสัมมนาทุกคนมีสิทธิในการตั้งคำถามกับนักวิชาการที่มีชื่อเสียงทุกท่าน หลังการนำเสนอเนื้อหาของแต่ละนักวิชาการ อย่างย่อ ผู้เข้าร่วมประชุมจักได้เรียนรู้เกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธมรรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้จะทำให้ความเข้าใจว่า ทุกคนจะช่วยกันทำให้บรรลุเป้าหมายสากลขององค์การสหประชาชาติภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ได้อย่างไร

VENUE INFORMATION

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

การประชุมในวันที่ ๔ ธันวาคม จัดที่ สำนักงานใหญ่ องค์การ พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจสิริ สุขุมวิท ๒๔

องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจสิริ สุขุมวิท ๒๔

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

การประชุมในวันที่ ๕ ธันวาคม พิธีเปิดการประชุมเป็นทางการ และการนำเสนอของนักวิชาการเชิงการอภิปราย จัดที่ หอประชุมพุทธมณฑล พุทธมณฑล ศาลายา นครปฐม

หอประชุมพุทธมณฑล พุทธมณฑล ศาลายา นครปฐม

พุทธมรรคสู่เป้าหมาย

มีพระพุทธานุญาตบทหนึ่งตรัสไว้ว่า “กาลเวลาย่อมกลืนกินทุกสิ่งสรรพ รวมทั้งตัวมันเองด้วย” บุรพจารย์ได้พัฒนาพุทธศิลป์อธิบายพระพุทธานุญาตนี้ด้วยรูปของ “พระกาล” ในลักษณะของยักษ์แห่งกาลเวลา ที่คอยกลืนกินโลก โลกล้วนอนิจจาเพราะมีพระกาล พระกาลคือตัวบ่งบอกการพัฒนา ไม่มีพระกาล ไม่มีการพัฒนาใดทั้งสิ้น

The SEP (วงแหวนกลมแกนกลาง)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ SEP เป็นมรดกพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นแนวทางเลือกเพื่อบรรลุซึ่งความสุขด้วยการสร้างความสมดุลในชีวิต หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานการพัฒนาการจากหัวใจพระพุทธศาสนา คือ ศีล (แปลว่า ปกติ คือมีชีวิตที่มีคุณภาพที่ดียิ่ง คือ ความพอเพียง) สมภาณี (เศรษฐกิจ ในความหมายตามรากภาษา คือ กิจอันประเสริฐ คือการบริหารจิต เช่นเดียวกับกับความหมายทางรากศัพท์ในภาษาอังกฤษ economy = การบริหารครัวเรือนหรือชีวิต) และปัญญา (สันสกฤต ปรัชญา ว่าด้วยเรื่องเหตุผล คือปัญญา รู้ออบ)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือหลักไตรสิกขาของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นการย่อความของหลักมรรคมีองค์แปดนั่นเอง

มรรคมีองค์แปด (วงแหวนที่สองที่เป็นกงล้อประกอบด้วย ๘ ซี่)

หลักไตรสิกขา เมื่อขยายเป็นภาคปฏิบัติก็จะเป็นมรรคมีองค์แปด เป็นรูปธรรมที่ทุกคนสามารถปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้ ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่บรมสุข คือพระนิพพาน หรือ โลกแห่งธรรม (sustainable)

การพัฒนาที่ยั่งยืน

พระจันทร์และพระอาทิตย์

พระจันทร์และพระอาทิตย์เป็นสัญลักษณ์แห่งคืนและวัน แทนโลกแห่ง
ธรรมสุข (sustainable and happy)

ยัถ์พระกาล

พระกาล หรือยัถ์แห่งกาลเวลา คือ เวลา หรือ การพัฒนา (การเปลี่ยนแปลง
ตามกาลเวลา คือการพัฒนา)

เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (วงแหวนรอบนอก)

องค์การสหประชาชาติได้ตั้งเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นพิมพ์เขียวของการสร้าง
โลกแห่งอนาคตที่ดีเพื่อทุกคน เป้าหมายทุกข้อสัมพันธ์โยงกันให้โลกทั้งผองพัฒนาไปพร้อม
กัน โดยตั้งเป้าไว้ว่าจะบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

ความหมายของภาพโดยรวม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้มรรคมีองค์แปดเดินหน้าเป็นส่วนหนึ่ง
ของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจะมีผลทำให้ไปบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อของ
องค์การสหประชาชาติ เปลี่ยนโลกให้เป็นโลกแห่งความสมดุล เป็นโลกที่พัฒนาตาม
ธรรม (sustainable world) และเป็นโลกแห่งความสุข

หมายเหตุ

ตามหลักนิรุกติศาสตร์ คำว่า sustain หมายถึง “การทำให้กิจกรรมโดยมีพื้นฐานรองรับ” เป็นคำที่มีมาในภาษาละติน
แยกออกเป็นอุปสรรค sus แปลว่า จากฐานล่าง และรากศัพท์ tenere ที่แปลว่า “ทรงไว้” เมื่อรวมคำเป็น sustinere
ในภาษาละติน จะมีความหมายว่า “ถือไว้ ตั้งตรง มีฐานรองรับ ทน ดำเนินการ ทรงไว้” เป็นต้น โดยพื้นฐานของคำ
ว่า sustainable development หมายถึงการพัฒนารูปแบบใดก็ตามที่มีดุลยภาพเป็นฐานรองรับ คือเป็นการพัฒนา
ที่ไม่มีผลข้างเคียงเชิงลบด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่างกับรูปแบบการพัฒนาที่ผ่านมาในอดีต

Tenere ซึ่งเป็นรากศัพท์ในภาษาละติน กับ ธร ธาตุในภาษาสันสกฤต-บาลี ปรากฏว่าเป็นรากศัพท์เดียวกันที่มีความหมายว่า “ทรงไว้” หรือ “สภาพ
ที่ทรงไว้” ฉะนั้น พุทธอีกนัยหนึ่ง คำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมดก็คือ แนวทางไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง ตามหลักนิรุกติศาสตร์นี้ จะเห็นได้ว่า
พระปฐมเทศนา หรือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แปลตามศัพท์ว่า พระสูตรที่ว่าด้วยการปฏิบัติไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ ธัมมะ หรือ ธรรม แปล
ว่า สภาพที่ทรงไว้ (sustainable) จักกะ หรือ จักร แปลว่า เดินไปข้างหน้าโดยบดไปกับพื้นดิน มีฐานรองรับ ปวัตตนะ แปลว่า ประพฤติ หรือ ปฏิบัติ
ฉะนั้น ธัมมจักกัปปวัตตน แปลว่า พระสูตรที่ว่าด้วยการปฏิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (อนิล ศากยะ)

อธิการบดีกิตติมศักดิ์มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

มุขกถา: การตีความใหม่ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดร. แพททริก โอชูลิแวน

สถาบันการบริหารเกรโนเบล เกรโนเบล ประเทศฝรั่งเศส

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นยูโทเปีย การโฆษณาชวนเชื่อ หรือ สังคมที่ปฏิบัติได้

ดร. สตีเฟน บี ยัง

ผู้อำนวยการบริหาร Caux Roundtable for Moral Capitalism สหรัฐอเมริกา

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่รัฐบาลคุณธรรม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติในฐานะเป็นวิถีทางของรัฐบาลคุณธรรม

ดร. พุมใจ นาคสกุล

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

การบริหารความเสี่ยงและคุณค่าทางความยั่งยืนสำหรับบริษัท

ดร. โจ แมกนูลัน

นักเศรษฐศาสตร์ พอร์ตแลนด์ โอเรกอน สหรัฐอเมริกา

เปลี่ยนแนวทางการคิดเพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจ –
โครงสร้างสถาบันทางพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณนิคม พิศลยบุตร และคุณวสุ ศรีวิภา

ศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนแห่งศคินทร์

กรณีศึกษาของความยั่งยืนตามวิถีธรรมในที่ทำงานตามบริษัทในประเทศไทย

ดร. เอ็มมา โทมลิน

ศาสตราจารย์ทางด้านศาสนาและชีวิตสาธารณะ มหาวิทยาลัยลิคส์ สหราชอาณาจักร

พระพุทธศาสนา และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อ ๕ (การบรรลุความเท่าเทียมทางเพศสภาพและการให้อำนาจแก่สุภาพสตรีและเด็กผู้หญิง) – ปัญหาและการขับเคลื่อนไปสู่ความเปลี่ยนแปลง

ดร. แพททริก เมนดิส

ศูนย์แฟร์แบงก์เพื่อจีนศึกษา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไรเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณอินทรา พี บาเฮรามศาห์

ผู้บริหารมูลนิธิ the United in Diversity ประเทศอินโดนีเซีย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พหุมิติแห่งความสุข กรณีศึกษาจากประเทศอินโดนีเซีย

ความยั่งยืนของโลก กับ
ความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ
และสังคมสำหรับประชาชน
ทั้งหมดกลายเป็นประเด็น
ขึ้นมาในยุคของเรา
พระพุทธศาสนาสามารถ
ช่วยเตรียมตัวเตรียมใจของ
พวกเราให้มีหลักจริยธรรม
ในการตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ใน
ชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องของ
การพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์หลักของการจัดประชุม คือ การรวบรวมนักวิชาการ
ชั้นนำ สถาบันการศึกษา ผู้กำหนดนโยบายภาครัฐ ผู้นำชาวพุทธ รวมทั้งผู้มี
ส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นต่าง ๆ ที่เปิดการสนทนา เพื่อกำหนดเป็นแนวทาง
ในการประกาศพุทธมรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ประชุมครั้งนี้มี
วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพปีที่ ๙๑
๒. เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกล มหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุง
รัตนโกสินทร์ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติปีที่ ๑๐๕
๓. เพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ในประเด็นพุทธมรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่
ยั่งยืน
๔. เพื่อกระตุ้นสถาบัน องค์กร และเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาในการ
ระดมความคิดในประเด็นเรื่องการให้ความช่วยเหลือทางพุทธศาสนา
ในโลก
๕. เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปประยุกต์
ใช้ในโลกต่อไป
๖. เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายขององค์การพุทธศาสนิก
สัมพันธ์แห่งโลกและมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก ในการ
แลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลกับสถาบันการเรียนรู้ต่าง ๆ
๗. เพื่อขยายเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา
แห่งโลกไปยังนานาประเทศ
๘. เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ระหว่างสมาชิกทั้งภายใน
และภายนอกของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

๑. ผลิตหนังสือหลักอ้างอิงเรื่อง พุทธวิธีสู่เป้าหมายการ
พัฒนาที่ยั่งยืน
๒. ความร่วมมือระหว่างนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
และนักวิชาการทางด้านความยั่งยืน
๓. สร้างรูปแบบการประชุมด้านวิชาการเพื่อนำองค์ความรู้
สร้างนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการ
บรรลุเป้าหมายสากลขององค์การสหประชาชาติ

PROGRAMME

สำนักงานใหญ่ องค์การพุทธศาสนาโลก (พสล)
ด้านหลังสวนเบญจสิริ สุขุมวิท

วันอังคารที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

- สถานที่: สำนักงานใหญ่ องค์การพุทธศาสนาโลก
- ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมประชุมทางวิชาการนานาชาติ
- ๐๙.๐๐ น. พิธีเปิดการประชุมนานาชาติ โดยนายแผน วรรณเมธี ประธาน
องค์การพุทธศาสนาโลก ด้วยการจุดธูปเทียนบูชา
พระรัตนตรัย และกล่าวเปิดการประชุม
- ๐๙.๓๐ น. ปาฐกถาโดย พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (อนิล ศากยะ ดร.)
การตีความใหม่ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ๑๐.๐๐ น. **สัมมนาช่วงที่ ๑ : พุทธมรรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**
ประธาน: ดร. สตีเฟน บี ยิง ผู้อภิปราย: คุณกริชฐา หลิวจันทร์
พัฒนา
ผู้นำเสนอ :
ดร. เอ็มมา ไทมาลิน : พระพุทธศาสนา และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อ ๕ (การบรรลุความเท่าเทียมทางเพศสภาพและการให้
อำนาจแก่สุภาพสตรีและเด็กผู้หญิง) – ปัญหาและการขับเคลื่อนไปสู่
สู่ความเปลี่ยนแปลง
ดร. แพททริก เมนดิส: พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไรเกี่ยวกับการ
พัฒนาที่ยั่งยืน
- ๑๓.๐๐ น. **สัมมนาช่วงที่ ๒ : การประยุกต์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**
ประธาน: ดร. แพททริก เมนดิส ผู้อภิปราย: ดร. พุมใจ นาคสกุล
ผู้นำเสนอ :
ดร. โจ แมกนุสัน : เปลี่ยนแนวทางการคิดเพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจ
– โครงสร้างสถาบันทางพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
คุณนิคม พิศลยบุตร และคุณวสุ ศรีวิภา : กรณีศึกษาของความ
ยั่งยืนตามวิถีธรรมในที่ทำงานตามบริษัทในประเทศไทย
- ๑๔.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- ๑๕.๐๐ น. **สัมมนาช่วงที่ ๓ : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของภาค
รัฐบาลและภาคประชาชน**
ประธาน: พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ ผู้อภิปราย ดร. โจ แมกนุสัน
ผู้นำเสนอ :
ดร. สตีเฟน บี ยิง : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่รัฐบาลคุณธรรม
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติในฐานะเป็นวิถีทาง
ของรัฐบาลคุณธรรม
ดร. พุมใจ นาคสกุล : การบริหารความเสี่ยงและคุณค่าทางความ
ยั่งยืนสำหรับบริษัท
- ๑๖.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- ๑๗.๐๐ น. เปิดการอภิปราย
- ๑๘.๐๐ น. ปิดการอภิปราย

วันพุธที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

- สถานที่: สำนักงานใหญ่ องค์การพุทธศาสนาโลก
- ๐๘.๓๐ น. **สัมมนาช่วงที่ ๔ : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**
ประธาน: คุณนิคม พิศลยบุตร ผู้อภิปราย: ดร. เอ็มมา ไทมาลิน
ผู้นำเสนอ :
ดร. แพททริก โอซูลิแวน : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็น
ยูโทเปีย การโฆษณาชวนเชื่อ หรือ สังคมที่ปฏิบัติได้
- ๑๐.๐๐ น. เปิดการอภิปราย
- ๑๐.๓๐ น. ออกเดินทางจาก พสล ไปยังพุทธมณฑล

หอประชุมพุทธมณฑล

- สถานที่: หอประชุมพุทธมณฑล
- ๑๒.๐๐ น. เปิดลงทะเบียนสำหรับประชาชนทั่วไป
- ๑๓.๐๐ น. พิธีเปิดการสัมมนา
พระพรหมบัณฑิต ผู้แทนจากมหาเถรสมาคมจุดธูปเทียนบูชา
พระรัตนตรัย
นายสมเกียรติ รงค์ รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการ
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวถวายรายงาน
พระพรหมบัณฑิต ผู้แทนจากมหาเถรสมาคมกล่าวเปิดการสัมมนา
พระพรหมบัณฑิต ทักทายวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมนานาชาติ
อธิการบดีกิตติมศักดิ์ มพล ถวายของที่ระลึกแด่พระพรหมบัณฑิต
ชมวิทัศน์เรื่อง “พุทธมรรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”
ชมวิทัศน์เรื่อง “From SEP to SDGs”
- ๑๓.๓๐ น. การอภิปรายชุดที่ ๑ : พุทธมรรคสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ประธาน: ดร. สตีเฟน บี ยิง
ผู้ร่วมอภิปราย : ดร. โจ แมกนุสัน, ดร. เอ็มมา ไทมาลิน, ดร.
แพททริก เมนดิส, ดร. พุมใจ นาคสกุล, คุณนิคม พิศลยบุตร
- ๑๕.๐๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- ๑๕.๓๐ น. การอภิปรายชุดที่ ๒ : การประยุกต์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
คุณอินทรา ภิ บาเฮรมศาห์: เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
พิรามิตแห่งความสุข กรณีศึกษาจากประเทศอินโดนีเซีย
ประธาน: พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (อนิล ศากยะ ดร.)
ผู้ร่วมอภิปราย : ดร. แพททริก โอซูลิแวน, ดร. สตีเฟน บี ยิง,
คุณอินทรา ภิ บาเฮรมศาห์
- ๑๗.๐๐ น. เปิดการอภิปราย
- ๑๗.๕๐ น. กล่าวปิดประชุมโดย พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ อธิการบดีกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก พสล
- ๑๘.๐๐ น. ปิดการประชุม

ลงทะเบียนล่วงหน้า

กรุณาลงทะเบียนโดยไปกรอแบบฟอร์มที่
bit.ly/wbu2018v

ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

สอบถามเพิ่มเติมได้ทางอีเมลที่

contact@wbu.world

Scan to Register

საერთაშორისო

รายงานการประชุมวิชาการนานาชาติ
เรื่อง

“พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”
จัดโดย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก
ณ สำนักงานใหญ่องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
และหอประชุมพุทธมณฑล

ระหว่างวันที่ ๔ – ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

Buddhist Path to SDGs

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ) และมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก (มพล) ร่วมกับองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พสล) องค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (ยพสล) โครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ The Caux Round Table ศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนแห่งศคินทร์ และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมกันจัดประชุมวิชาการนานาชาติ ในเรื่อง “พุทธมรรคสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ The Buddhist Path to Sustainable Development Goals ณ สำนักงานใหญ่ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจสิริ สุขุมวิท ๒๔ กรุงเทพมหานคร และหอประชุมพุทธมณฑล พุทธมณฑล ศาลายา นครปฐม ระหว่างวันที่ ๔-๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

การจัดประชุมวิชาการนานาชาติครั้งนี้ นับเป็นกิจกรรมนานาชาติครั้งแรกของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่จัดในนามของมหาเถรสมาคม เป็นการทำงานร่วมกันขององค์กรทางพระพุทธศาสนาหลายองค์กรและองค์กรอื่น ๆ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ ในเรื่อง พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ทุกประเทศช่วยกันทำนโยบายให้บรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ หรือ ค.ศ. ๒๐๓๐ นับเป็นการหาช่องทางเลือกเพิ่มเติมจากนโยบายของรัฐ เพื่อหาทางบรรลุเป้าหมายของสากลโลกภายในเวลาที่กำหนด โดยให้หน่วยงานภาคประชาชนและภาคศาสนาไปสนับสนุนโครงการของรัฐอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

Buddhist Path to SDGs

การเปิดการประชุมเป็นทางการ ณ ห้องประชุม พุทธมณฑล

การประชุมวิชาการนานาชาติ เรื่อง พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ทำพิธีเปิดเป็นการทางในวันพุธที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. โดยนายสมเกียรติ ธงศรี รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวถวายรายงานแด่ พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต ป.ธ.๙, ศ.ดร.) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส เป็นผู้แทนมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาและเป็นองค์ปาฐกในหัวข้อ “The Buddhist Path to Sustainable Development Goals” (พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) เนื้อหาในรายงานนอกจากได้กล่าวถึงที่มาที่ไปของการจัดประชุมวิชาการนานาชาติครั้งนี้แล้ว ยังได้กล่าวว่า

“อันที่จริง พุทธศาสนา หรือคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นเป็นตัวปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหา หรือความทุกข์ของชีวิตอยู่แล้ว ดังที่พระพุทธองค์เรียกว่า **นิพเพธิกปัญญา** ซึ่งมีความหมายว่า ปัญญาเพื่อการดับ หรือเพื่อการแก้ทุกข์ เพียงแต่ว่าใครจะสามารถเข้าใจ เข้าถึง และนำไปใช้ได้แค่ไหน เพียงไร ศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียง ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการเข้าใจ เข้าถึง พุทธปัญญา และนำไปสู่การใช้หรือการปฏิบัติ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเสนอแนะแก่พสกนิกรชาวไทยและชาวโลก

ฉะนั้น ในการประชุมครั้งนี้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายผู้ทรงภูมิปัญญา คงจักได้ช่วยกันศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนะวิธีการตามแนวทางของพุทธปัญญา อันจะเป็นพุทธวิถี หรือพุทธมรรคสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนตามความคาดหวังขององค์การสหประชาชาติสืบไป”

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.

๙, ศ.ดร.) ในนามของมหาเถรสมาคม ได้กล่าวเปิดการประชุมวิชาการนานาชาติในครั้งนี้ ด้วยการกล่าวสัมโมทนียกถามีเนื้อหาโดยสรุปว่า

“ในฐานะผู้แทนมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการจัดการประชุมนานาชาติ ซึ่งประกอบด้วยองค์กรต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดตามที่ท่านรองผู้อำนวยการได้รายงานให้ที่ประชุมทราบแล้ว และที่สำคัญเราจัดประชุมในวันนี้ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันชาติไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเพื่อเจริญอนุสติน้อมรำลึกถึงเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หัวข้อการประชุมที่ว่า พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน น่าจะเหมาะสมยิ่ง เพราะเปิดโอกาสให้ที่ประชุมปรึกษาหารือถึงแนวทางที่พระพุทธศาสนาจะมีส่วนช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs ในปี คริสตศักราช ๒๐๓๐ ซึ่งตรงกับพุทธศักราช ๒๕๗๓ ตามที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศไว้ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสดีที่ที่ประชุมนี้จักได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องหลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงริเริ่มไว้ว่าจะมีบทบาทสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีอยู่ ๑๗ เป้าหมาย โดยเฉพาะข้อที่ ๑๗ ได้กล่าวถึง ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งหมายถึงความร่วมมือทั้งภาครัฐ ประชาสังคม รวมไปถึงองค์กรศาสนาด้วย การจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาดังนั้นความร่วมมือกับศาสนาย่อมมีบทบาทสำคัญในทุกประเทศ เพราะฉะนั้น องค์กรศาสนาอย่าง องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก ย่อมมีบทบาทนำในการรณรงค์ให้ประเทศต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติตนไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นับว่าเป็นหน้าที่ของพวกท่านทุกท่านที่ต้องร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

BUDDHIST PATH TO SDGs

ทางพระพุทธศาสนาใช้คำว่า ภาวนา สำหรับการพัฒนา และได้ปรารภถึงการพัฒนาทั้งหมด ๔ มิติ คือ กายภาวนา ศิลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

กายภาวนา คือ การพัฒนาทางวัตถุประกอบด้วยการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ศิลปภาวนา คือ การพัฒนาทางสังคม ประกอบด้วยวัฒนธรรม การศึกษา สันติภาพ เป็นต้น

จิตตภาวนา คือ การพัฒนาจิตและอารมณ์ ที่เรียกว่า EQ และ

ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา หรือการพัฒนาทางจิตวิญญาณ

ทั้งนี้ การพัฒนาทั้ง ๔ มิติสามารถบรรลุได้ด้วยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทาน เมื่อวิเคราะห์หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะเห็นได้ว่า คำว่า พอเพียง สามารถพิจารณาได้ใน ๓ ด้าน คือ **พอดี พอเหมาะ และพอใจ** **พอดี** คือหลักมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง ที่ประกอบด้วยมรรคมืองค์แปด **พอเหมาะ** คือรู้จักการพัฒนาที่พอเหมาะที่ไม่สร้างความเสียหายใด ๆ เป็นผล เรียกว่า มตตัญญูตา และ**พอใจ** คือ ความสุขของมวลมนุษยชาติ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทั้งปวง

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความสุขไว้ ๔ ประการ คือ อัตถิสุข โภคสุข อนณสุข และอนวัชชสุข กล่าวคือ ความสุขจากการมีทรัพย์ ไม่ยากจน ความสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ ความสุขจากการไม่เป็นหนี้ และความสุขจากการมีสัมมาอาชีพ ตามลำดับ

หวังว่าการประชุมวิชาการนานาชาติครั้งนี้ ได้มาซึ่งข้อสรุปแผนแม่บทของพุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ข้อสรุปการจัดประชุมวิชาการนานาชาติ เรื่อง พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อวันอังคารที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก สวนเบญจสิริ สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร เวลา ๐๙.๐๐ น. เริ่มมีการประชุมวิชาการนานาชาติขึ้น โดยการกล่าวเปิดประชุมของพระศากยวงศ์วิสุทธิ อธิการบดีกิตติมศักดิ์มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

เมื่อครั้งได้รับอาราธนาไปร่วมประชุมเมื่อเร็ว ๆ นี้ ในที่ประชุมของนักการทูต นักการธนาคาร นักพัฒนา และนักเศรษฐศาสตร์ ในเรื่อง ขจัดความยากจน และการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อ ที่องค์การสหประชาชาติประกาศใช้ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา พระศากยวงศ์วิสุทธิได้กล่าวในที่ประชุมว่า “ทางผู้จัดประชุมไม่น่าอาราธนาอาตมภาพมาร่วมประชุมครั้งนี้ด้วยเลยแต่แรก เรื่องราวที่ประชุมอยู่นี้นอกเหนือความเข้าใจของอาตมภาพแทบทั้งสิ้น อาตมภาพฟังแล้วไม่ได้ศัพท์ ทำไมหรือ ก็เพราะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาถือพรตแห่งภิกขาจาร (take vow of poverty) และมีชีวิตอยู่ได้เส้นความยากจน ที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีรายได้อย่างน้อย ๖๐ บาทต่อวัน” พระศากยวงศ์วิสุทธิจึงได้ถามนักการธนาคารในที่ประชุมอยู่ด้วยว่า “การกำจัดความยากจนหมายถึงอะไรกันแน่? อาตมภาพได้ตั้งปณิธานว่าจะอยู่แบบคนจนตั้งแต่วันออกบวช อาตมภาพไม่มีรายได้ อาตมภาพออกบิณฑบาตทุกเช้าเพื่อรับอาหารจากประชาชน วิถีชีวิตของอาตมภาพตกลงเป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใช่หรือไม่ เพราะวิถีชีวิตของอาตมภาพเป็นตัวปัญหา ไม่ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อแรก คือ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่”

จากเรื่องนี้พระศากยวงศ์วิสุทธิกำลังสอนนักการธนาคารทั้งหลาย ที่แสวงหาทางออกปัญหาของความยากจนทั่วโลกว่า วิธีปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อาจต้องกลับมาดูภายในใจของตนเองเสียก่อน ก่อนที่จะไปหาทางแก้ปัญหภายนอก พระศากยวงศ์วิสุทธิ กำลังทำผู้ร่วมประชมนานาชาติในครั้งนั้นโดยทางอ้อมว่า ใครเล่าที่มีชีวิตอยู่อย่างไม่ยั่งยืน? ใครเล่าที่อยู่ด้วยความยากจน? ความยากจนถูกกำหนดด้วยการเงินอย่างเดียวเลยหรือ? แล้วเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจอย่างเดียวเลยหรือ? พระศากยวงศ์วิสุทธิเตือนนักการธนาคารเหล่านั้นว่า ทำไมความสนใจของเขาต้องกำหนดโดยเศรษฐกิจอย่างเดียวเล่า “ถ้าอาตมภาพใช้ภาษาของตนเอง จะพูดได้เต็มปากกว่า ความยากจน ความหิวโหย เรื่องสุขภาวะ และความขัดแย้งต่าง ๆ เป็นต้น ล้วนเป็นปัญหาสากลของมวลมนุษยชาติ หาใช่เป็นปัญหาเฉพาะของศตวรรษที่ ๒๑ อย่างเดียวไม่”

Buddhist Path to SDGs

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ได้เล่าเรื่องนี้ให้ฟังในการบรรยายเปิดการประชุมวิชาการนานาชาติในเรื่อง “พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” นับเป็นการจัดประชุมวิชาการนานาชาติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลกเป็นการจัดประชุมร่วมกันกับอีกหลายหน่วยงานมีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ ทั้งหมด ๑๔ ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ศรีลังกา อินเดีย เนปาล มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน และประเทศไทย และมีผู้แทนจากกระทรวง กรม ต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่งเช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาทิ ศคินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ยังมีผู้บริหารขององค์การ UNICEF ประจำประเทศไทยและผู้บริหารขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกทั้งจากต่างประเทศและในไทยอีกจำนวนหนึ่ง พร้อม ๆ กับประชาชนและนักศึกษาทั่วไปอีกส่วนหนึ่งด้วย รูปแบบการจัดประชุมเป็นเวทีที่เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกันระหว่างนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ “เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของโลกใบนี้ ทั้งเพื่อให้มีความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ และเพื่อให้มีการพัฒนาเหตุแห่งจริยธรรมในหมู่ผู้บริหารองค์กรและประเทศชาติด้วย” ทั้งยังเป็นการจัดประชุมที่เปิดเวทีให้สถาบันทางพระพุทธศาสนา องค์กรต่าง ๆ และเครือข่ายต่าง ๆ กลับให้ความสนใจกับหลักการแห่ง อิทัปปัจจยตา และระดมสมองร่วมกันเพื่อหาหนทางของการแก้ปัญหาโลกส่วนหนึ่งอีกด้วย โดยในภาคบ่ายของการจัดประชุมในวันที่ ๕ ธันวาคม ได้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีการซักถามแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับวิทยากรทั้งหมด

นักวิชาการที่ได้นำเสนอบทความทางวิชาการได้นำเสนอเรื่องต่าง ๆ ทางศีลธรรม ปรัชญา การเงิน สังคม และเศรษฐกิจ โดยเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนา

ที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา และศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นมรดกที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงได้รับสมัญญานามว่า “พระมหากษัตริย์แห่งการพัฒนา” ได้พระราชทานไว้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกรของพระองค์ โดยไม่ได้เลือกชนชั้น ความเชื่อ หรือศาสนาทั้งเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่บริสุทธิ์ล้วน โดยไม่มีอะไรซ่อนเร้น ได้มาซึ่งผลตอบแทนของพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์นั้น พระองค์ได้พระราชทาน “ศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นศาสตร์สากลและเป็นศาสตร์แห่งความมั่นคงพัฒนา (ยั่งยืน) เพื่อการพัฒนามนุษย์แบบบูรณาการ เป็นวิถีแห่งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ แต่ได้พระราชทานทันทีก่อนที่องค์การสหประชาชาติตื่นตัวด้วยไป

การจัดประชุมวิชาการนานาชาติครั้งนี้ เป็นการจัดการเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติรำลึกถึง วันที่ ๕ ธันวาคม วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นวันพ่อแห่งชาติ และวันที่ ๓ ตุลาคม วันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ซึ่งเป็นวันก่อตั้งมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

วิทยากรทุกคนที่นำเสนอบทความวิชาการล้วนได้เน้นว่า ทำไม “การพัฒนา” ทุกรูปแบบที่มีการใช้กันมาหลายศตวรรษ เห็นห่างจากหลักมัชฌิมาปฏิปทาของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นผลให้เห็นได้ชัดเจนว่า โลกนี้ไม่เคยมีรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบบูรณาการทั้งหมด หากว่านวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา “คุณภาพชีวิต” แล้วไซ้ ทำไมโลกนี้ยังเต็มไปด้วยปัญหาความขัดแย้ง โรคภัยไข้เจ็บ ความหิวโหย และความยากจนเป็นต้น ไม่หมดจากโลกใบนี้

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์

อธิการบดี กิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ ได้กล่าวว่า “มีการยอมรับกันมากขึ้นว่า นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันหาได้เป็นนโยบายไปสู่ความมั่นคงพัฒนา (ยั่งยืน) ไม่ ทั้งหาได้ก่อให้เกิดความสุขไม่ โลกกำลังค้นหารูปแบบการพัฒนาที่สมบูรณ์แบบ ที่นำไปสู่การพัฒนามนุษย์อย่างบูรณาการ คือ การพัฒนาที่มีความสมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจ รูปแบบการพัฒนาที่รับประกันทั้ง GDP และ GNH”

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ ได้ชี้ให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้วหลักการในปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้านั้นแหละคือเรื่องของความมั่นคงพัฒนา หรือความยั่งยืนทั้งหมด “การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือมั่นคงพัฒนา หมายถึงการพัฒนาใดก็ตาม ที่พัฒนาด้วยดุลยภาพมีพื้นฐานรองรับ ซึ่งจะทำให้เป็นการพัฒนาที่ไม่มีผลเสียต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเหมือนรูปแบบการพัฒนาต่าง ๆ ที่ผ่านมานในอดีต” ตามหลักนิรุกติศาสตร์ ในภาษาละติน คำว่า sustain มาจากคำว่า tenere และเป็นคำเดียวกันกับรากศัพท์ในภาษาสันสกฤต/บาลี ว่า ธร ซึ่งต่างก็มีความหมายเดียวกันคือ “สภาพที่ทรงไว้” หรือ “ธรรม” นั่นเอง

เมื่อ “ธรรม” แปลว่า “สภาพที่ทรงไว้” หรือ sustaining ในภาษาอังกฤษ เราอาจพูดได้ว่า พุทธธรรม ก็คือ คำสั่งสอนที่ก่อให้เกิด sustainability หรือพัฒนาตามธรรม หรือมั่นคงพัฒนา (คือการพัฒนาที่ยั่งยืน) พูดอีกนัยหนึ่ง คำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งหมดก็คือ คำแนะนำที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง ฉะนั้น ปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่าธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เมื่อแปลตามพยัญชนะแล้ว ก็จะแปลได้ตรง ๆ ว่า เป็นพระสูตรที่ว่าด้วย “การปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development in action) นั่นเอง

พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ได้พิสูจน์ให้เห็นในการบรรยายโดยใช้พาเวอร์พอยนต์ ๑๗ ภาพ ซึ่งแต่ละภาพสะท้อนให้เห็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ ข้อ เทียบกับคำสอนของพระพุทธเจ้า และได้ชี้ให้เห็นว่า เป้าหมายทั้ง ๑๗ ข้อ นั้น เป็นสิ่งที่มีสอน ในหลักพระพุทธศาสนามาแล้วทั้งสิ้น

พุทธพจน์:
‘บุพการี เฒ่า สอนแบบ ภาสคิ วา กโรติ วา คโต นั สุขมนเวติ ถ้าใจดี ใจผ่องใส การทำ การพูด ก็พลอยดีไปด้วย เพราะความดีนั้น ความสุขก็ติดคามมา’ (๒๕/๑๑/๑๕)

#3: การมีสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี ของทุกวัย

03

พุทธพจน์:
‘อิตถิกาโว ก็ กิธรา จิตตมตี สุตมาหิเต ญาณมตี วุตตมานมตี สมมา ามเฬ วัปปสโต ยสส บุป สีธา เณว อิตถิฬ ปุริโสติ วา กิธจิ วา ปน อภิมตี ต มา วั วุตตมวทตติ วา เมื่อจิตตั้งมั่นดี เมื่อญาณเป็นไปอยู่ เมื่อเห็นแจ้ง ธรรมโดยชอบ ความเป็นเหตุเป็นผล ผู้ใดมี สว่างเสมอกัน ผู้ใดมีความคิดเห็นอย่างนี้ว่า เขาเป็น ศลหรือว่าเราเป็นบุรุษ นั่นมันชื่อว่า เป็นผู้มีปัญญาดี มันก็ถ่มมัน ย่อมเป็นเหตุของมารา’ (๑๕/๕๖๖/ ๑๓๐)

#5: ความเท่าเทียมทางเพศ

05

พุทธพจน์:
‘น ลูทล ลุงจาวี วา ปส สวาวี วา เซฬี วา กริส สามีติ สิทธิกา การนิยวา ภิกขุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ถ้อยลุงจาวาเร ปัสสวาเร หรือบ้วนเซฬะ ใน น้ำ (๒/๘๗๕/๗๑๓)’

#6: การจัดการน้ำ และสุขาภิบาล

06

พุทธพจน์:
‘นคติ สนติบรี สุขี สุขอื่น ยิ่งกว่าความสงบไม่มี’ (ขุ.5.๒๕/๒๕/๔๖)

#16: สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

16

พุทธพจน์:
‘สุชา สงฆสส สวมคคิ สวมคคานญจนุคคโห สมคครโต ธมมฏฐู โยคกเขมาน ธัสสิติ ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็น สุข และการสนับสนุนคนผู้พร้อมเพรียงกันก็เป็นสุข, ผู้ยินดี ในคนผู้พร้อมเพรียงกัน คงอยู่ในธรรม ย่อมไม่คลาดจาก ธรรมอันเกษมจากโยคะ. (พุทธจ) ขุ.อิติ. ๒๕/๒๓๔๘’

#17: ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

17

อิหับปัจจัยดา

ทุกเป้าหมายมีความสำคัญในตัวของมันเอง ... แต่ก็เชื่อมโยงกันหมด

17 GOALS

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน		พระพุทธดำรัส
เป้าหมายที่ 1	ขจัดความยากจน	ทฬัททัญญ์ ทุกขั โลเก ความเป็นคนจนเป็นทุกข์ในโลก (อง.ป. ๒๒/๓๒๐/๓๑๖)
เป้าหมายที่ 2	ขจัดความหิวโหย	ชีฆจฉา ปรมา โรคา ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง (ขุ.ธ. ๒๕/๒๐๓/๙๕)
เป้าหมายที่ 3	การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี	มนสา เจ ปสนฺเนน ภาสติ วา กโรติ วา ตโต นํ สุขมนเวติ ถ้าใจดี ใจผ่องใส การทำการพูด ก็พลอยดีไปด้วย เพราะความดีนั้น ความสุขก็ติดตามมา (ขุ.ธ. ๒๕/๑๑/๑๕)
เป้าหมายที่ 4	การศึกษามีคุณภาพ	พาหุสจฺจณฺจ สิปฺปณฺจ วินโย จ สุตฺติกฺขิโต เอตมมฺงคฺลมุตฺตมํ ความเป็นผู้เรียน มีศิลปะ มีระเบียบในการศึกษา เป็นมงคลสูงสุด (ขุ.ขุ. ๒๕/๕/๓)
เป้าหมายที่ 5	ความเท่าเทียมทางเพศ	อิติถิภาโว ก็ กยิรา จิตฺตมฺหิ สุตฺตมาหิเต ญฺญาณมฺหิ วตฺตมานมฺหิ สมฺมา ธมฺมํ วิปสฺสโต ยสฺส นฺน สฺยิยา เอวํ อิติถิํ ปุริโสติ วา กิณฺณจิ วา ปน อสฺมิตฺติ ตํ มาโร วตฺตุมฺรหฺติตฺติ ฯ เมื่อจิตตั้งมั่นดี เมื่อญาณเป็นไปอยู่ เมื่อเห็นแจ้งธรรมโดยชอบ ความเป็นหญิงบุรุษ เด็ก ผู้ใหญ่ ล้วนเสมอกัน ผู้ใดมีความคิด เห็นอย่างนี้ว่า เราเป็นสตรีหรือว่าเราเป็นบุรุษ ผู้นั้นชื่อว่า ผู้มีความยึดมั่นถือมั่น ย่อมเป็นเหยื่อของมาร ฯ (สํ.ส. ๑๕/๕๒๗/๑๙๐)
เป้าหมายที่ 6	การจัดการน้ำและสุขาภิบาล	น อุทฺเท อุกฺกาวํ วา ปสฺสาวํ วา เขฬํ วา กริสฺสามิตฺติ สิกฺขา กรณียา ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ถ้ายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนเศษ ในน้ำ (วิ.ม. ๒/๘๗๙/๗๑๓)
เป้าหมายที่ 7	พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้	กุสโล สพฺพ ธมฺมานํ สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ควรเป็นผู้ฉลาดในธรรมทั้งปวง ควรมีสติทุกอิริยาบถ (ขุ.สุ. ๒๕/๕๓๑/๓๙๗)

เป้าหมายที่ 8	การจ้างงานที่มี คุณค่าและการ เติบโตทาง เศรษฐกิจ	พลเมืองเหล่าใด ชะมักเขม้นในกสิกรรม และโครักขกรรม ขอ พระองค์จงเพิ่มข้าวปลูกและข้าวกินให้แก่พลเมืองเหล่านั้นใน โอกาสอันสมควร. พลเมืองเหล่าใด ชะมักเขม้นใน พาณิชยกรรม ขอพระองค์จงเพิ่มทุนให้แก่พลเมืองเหล่านั้น ในโอกาสอันสมควร. ข้าราชการเหล่าใด ขยัน ขอพระองค์ จงพระราชทานเบี้ยเลี้ยงและเงินเดือนแก่ข้าราชการเหล่านั้น ในโอกาสอันสมควร. (ที.สี. ๙/๒๐๖/๑๕๑)
เป้าหมายที่ 9	อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้าง พื้นฐาน	อิธ กุลปุตโต เยน กมมฏฐาเนน ชีวิกํ กปเปติ ยทิ กลิยา ยทิ วณิขาย ยทิ โครกเขน ยทิ อิสฺสเถน ยทิ ราชโปริเสน ยทิ สิปปญฺญตเรน ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตรูปายาย วิมฺสาย สมณนาโคโต อลํ กาคํ อลํ สํวิธาตุํ อयํ วุจฺจติ อฏฺฐานสมปทา ฯ กุลบุตรในโลกนี้ เลี้ยงชีพด้วยการหมั่น ประกอบการงาน คือ กสิกรรม พาณิชยกรรม โครักขกรรม รับราชการฝ่ายทหาร รับราชการ ฝ่ายพลเรือน หรือศิลปอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็น ผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการงานนั้น ประกอบด้วย ปัญญา เครื่องสอดส่องอันเป็นอุปายในการงานนั้น สามารถจัดทำได้ นี้เรียกว่า อฏฺฐานสมปทา ฯ (อง.ส. ๒๓/๑๔๔/๒๘๙)
เป้าหมายที่ 10	ลดความ เหลื่อมล้ำ	น ขจจา วสโล โหติ น ขจจา โหติ พฺราหมโณ กมฺมุนา วสโล โหติ กมฺมุนา โหติ พฺราหมโณ บุคคลเป็นคนเลวเพราะชาติก็หาไม่ เป็นผู้ประเสริฐเพราะ ชาติก็หาไม่ (แต่) เป็นคนเลวเพราะการกระทำ เป็นผู้ ประเสริฐก็เพราะการกระทำ. (ข.ส. ๒๕/๓๕๒)
เป้าหมายที่ 11	เมืองและถิ่นฐาน มนุษย์อย่าง ยั่งยืน	เพื่อจะตามรักษาสมถวิปัสสนา (ชีวิต) พึงปรารภนาสัปายะ ๗ อย่าง คือ ๑. สภาพแวดล้อมที่ดี ๒. ทำเลทำการอาชีพที่ ดี ๓. ชุมชนที่ดี ๔. สังคมที่ดี ๕. มีอาหารสุขภาพ ๖. อากาศ ที่ดี และ ๗. มีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ดี (วิ.อ. ๑/๕๒๔)

เป้าหมายที่ 12	แผนการบริโภค และการผลิตที่ ยั่งยืน	มนุษย์ สทา สติมโต มตฺตํ ขานโต ททฺธโฆเน ตนุกสฺส ภานฺติ เวทนา สนิกํ ชีรติ อายุ ปาลยนฺติ. มนุษย์ผู้มีสติอยู่ทุกเมื่อ รู้จักประมาณในโภชนะที่ได้มา ย่อมมี เวทนาเบาบาง เขาย่อมแก่ช้า ครองอายุได้ยืนนาน ฯ (สัง.ส. ๗/๒๖๕)
เป้าหมายที่ 13	การรับมือการ เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	เพื่อจะตามรักษาสมณวิปัสสนา (ชีวิต) พึงปรารภนาสัปปายะ ๗ อย่าง คือ ๑. สภาพแวดล้อมที่ดี ๒. ทำเลทำการอาชีพที่ ดี ๓. ชุมชนที่ดี ๔. สังคมที่ดี ๕. มีอาหารสุภาพ ๖. อากาศ ที่ดี และ ๗. มีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ดี (วิ.อ. ๑/๕๒๔)
เป้าหมายที่ 14	การใช้ประโยชน์ จากมหาสมุทร และทรัพยากร ทางทะเล	สพฺเพ ตสนฺติ ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ มจฺจุโน อุตตानํ อุปมํ กตฺวา น หนฺยย น ฆาตये. สัตว์ทั้งปวง หวาดกลัวต่ออาญา ล้วนกลัวต่อความตาย ควร ทำตนให้เป็นอุปัมาแล้ว ไม่ฆ่าเขาเอง ไม่พึงให้ผู้อื่นฆ่าผู้อื่น. (ขุ.ธ. ๒๕/๓๒)
เป้าหมายที่ 15	การใช้ประโยชน์ จากระบบนิเวศ ทางบก	ที่ชื่อว่า ภูตคาม ได้แก่พืช ๕ ชนิด พืชเกิดจากเหง้า ๑ พืชเกิด จากต้น ๑ พืชเกิดจากข้อ ๑ พืชเกิดจากยอด ๑ พืชเกิดจาก เมล็ดเป็นที่ครบห้า ๑. ภิกษุสำคัญว่าพืช ตัดเองก็ดี ให้คนอื่น ตัดก็ดี ทำลายเองก็ดี ให้คนอื่น ทำลายก็ดี ต้มเองก็ดี ให้คน อื่นต้มก็ดี ต้องอาบัติปาจิตตีย์. (วิ.ม. ๒/๓๕๕-๓๕๖)
เป้าหมายที่ 16	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก	นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี (ขุ.ธ. ๒๕/๒๕/๔๒)
เป้าหมายที่ 17	ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน	สุขา สงฺขสฺส สามคฺคี สมคฺคานญฺจนุคฺคโห สมคฺครโต ธมฺมญฺโฐ โยคฺคเขมา น จฺจติ. ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข และการสนับสนุนคนผู้ พร้อมเพรียงกันก็เป็นสุข, ผู้ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน ตั้ง อยู่ในธรรม ย่อมไม่คลาดจากธรรมอันเกษมจากโยคะ. (ขุ.อิติ. ๒๕/๒๓๘)

ดร. แพททริก เมนดิส

มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา

อดีตวุฒิสมาชิกสหรัฐอเมริกา

ดร. แพททริก เมนดิส แห่งศูนย์แฟร์แบงก์เพื่อจีนศึกษา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา อดีตวุฒิสมาชิกของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวว่า คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ได้กับทุกบริบทของสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศ ดร. เมนดิสยังกล่าวว่า พุทธศาสนิกชนถูกสอนให้รักษาศีลห้าเป็นพื้นฐานเพื่อความบริบูรณ์แห่งการงานชอบ (สัมมาอาชีวะ) คือ เว้นจากการฆ่า ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดโกหก และเสพสิ่งมึนเมาทั้งปวง “ชาวพุทธทุกคนควรมีชีวิตอยู่ด้วยการรักษาศีลเหล่านั้น แต่ในทางปฏิบัติจะเห็นว่า มีชาวพุทธมากมายมีชีวิตอยู่ด้วยการล่วงเกินวิสุทธิ ชาวพุทธมากมายในประเทศศรีลังกา เมียนมาร์ ไทย กัมพูชา เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ทิเบต และที่อื่น ๆ มีชีวิตอยู่ ด้วยการปฏิบัติตรงกันข้ามกับคำสอนทางศาสนาและปรัชญาที่ถือกัน”

ดร. เมนดิส ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่สนับสนุนโดยนักการธนาคารและนักเศรษฐศาสตร์เป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา “หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เน้นว่า บุคคลที่ไม่มีหนี้สินและรักษาทรัพย์เพื่อครอบครัวของตนเองไว้ได้จะได้รับความสุขอย่างแท้จริง เป็นการเตือนถึงอันตรายที่จะตกไปเป็นทาสของความโลภในการสะสมทรัพย์มากเกินไป และความทุกข์ที่จะได้รับการครองทรัพย์ที่มีโทษ เช่น การผลิตและค้าอาวุธ ยาพิษ และสุรา เป็นต้น”

ดร. เมนดิส ยังเพิ่มเติมว่า “ในพินายคัมปิยสูตร ได้อ้างถึงการรักษาทรัพย์เป็นหลักการส่วนสำคัญของความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พระสูตรนี้ยืนยันว่า ปรัชญาของพุทธเศรษฐศาสตร์มีพื้นฐานตั้งอยู่ที่ความมัธยัสถ์ มีทรัพย์สมบัติ สามารถควบคุมตัณหา และการบริโภคอย่างพอประมาณ เป็นหลักการแห่งความสมดุลของชีวิตทั้งทางวัตถุและจิตวิญญาณ” ตามพระสูตรนี้ได้กำหนดว่าอาชีวะที่สมควรประกอบกำมีอยู่ ๕ อาชีวะ คือ กสิกรรม การทำธุรกิจที่ดี การเพาะพันธุ์ เป็นข้าราชการ และทำสัมมาอาชีวะตามที่ได้เล่าเรียนศึกษามา

คำสอนดังกล่าวยังใช้ได้กับนิเวศวิทยาและเรื่องสิ่งแวดล้อม ดร. เมนดิสกล่าวว่า “เมื่อมนุษย์ถูกรอบงำด้วยความโลภและมีวิถีชีวิตแห่งการแสวงหาทรัพย์ ก็จะทำให้เสียความสมดุลของชีวิตมนุษย์ และระบบนิเวศทั้งหมด คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์คิดที่เป็นกลางต่อสิ่งแวดล้อมและเน้นความสำคัญของสันติภาพ และสังคมที่ไร้ความรุนแรง พระพุทธเจ้าทรงประสูติได้ต้นไม้ ตรัสรู้ได้ต้นไม้ และเสด็จดับขันธปรินิพพานก็ได้ต้นไม้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดที่มีอยู่ระหว่างคนและธรรมชาติ”

ดร. เมนติสได้สรุปให้เห็นว่า พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดขึ้นได้จริงด้วยพุทธปรัชญาแห่งชีวิตเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่ก่อปรด้วยกรุณา และเห็นสัจธรรมของธรรมชาติทุกอย่าง ทำให้เข้าใจหลักสายกลาง ที่จะนำไปสู่ความสุขของมวลมนุษยชาติอย่างแท้จริง สิ่งที่เราเรียกว่า “พัฒนาการของมนุษย์” ก็คือ การพัฒนาปัญญา คุณธรรม และจิตวิญญาณ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขของบุคคล ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทำให้มีจริยธรรมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งหนึ่งที่ได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตและโลก

One Teaching, Many Pathways Across Asia and Beyond

Sustainability Begins with One-self . . . and Interdependency

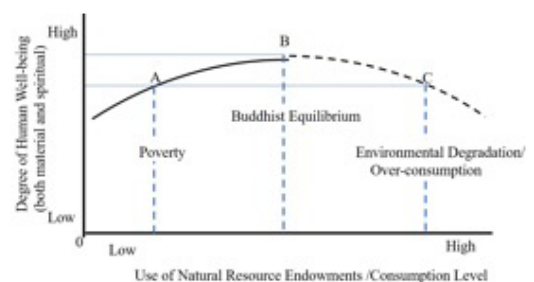
The Application of Buddhist Dharma in Sri Lanka

Sarvodaya Analysis of Self-Awakening for Sustainable Development

Focusing on One-self . . . and Others

ศาสตราจารย์ ดร. เอ็มมา โทมอลิน

มหาวิทยาลัยลีดส์ สหราชอาณาจักร

Religion and Global Development

- Global development institutions (after WWII e.g. UN, World Bank) were secular
- Assumed that as people 'develop' they will become less religious
- Modernization = secularization
- Religion plays a role in perpetuating inequality and discrimination
- Religion does not seem to be disappearing even in places that are becoming more developed

Time to religion? - just 15-18 years (see Tomalin 2013)

5.5 Ensure women's full and effective participation and equal opportunities for leadership at all levels of decision-making in political, economic and public life

- "Buddhist teachings have the potential to oppose and condemn practices of sexual slavery as well as to legitimate them" (Peach 2000: 65)
- How to break this cycle?
- Lack of voice women have within Thai Buddhism has arguably made it difficult for them to challenge and transform negative stereotypes that perpetuate female oppression.
- How can Buddhism empower women?

ศาสตราจารย์ ดร. เอ็มมา โทมอลิน ศาสตราจารย์ แห่งศาสนาและชีวิตสาธารณะ (Religion and Public Life) แห่งมหาวิทยาลัยลีดส์ สหราชอาณาจักร ได้เน้นเรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศสภาพและการเพิ่มขีดความสามารถให้กับสุภาพสตรี ศาสตราจารย์ โทมอลินได้อ้างอิงงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมิดเดิล เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทยช่วงปีทศวรรษของ 1980 และ 1990 ก่อให้เกิดผลที่ขัดแย้งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงในชนบท ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกกันออกไปจากสังคมกระแสหลัก บีบคั้นให้เขาเหล่านั้นต้องออกจากบทบาทดั้งเดิมที่ทำมาโดยตลอดในภาคเกษตร งานวิจัยชิ้นเดียวกันยังแสดงให้เห็นว่า ๑ ใน ๓ ของครอบครัวของประเทศไทย มีรายงานว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศภายในครัวเรือน ในการเมืองผู้หญิงได้รับที่นั่งในรัฐสภาเพียง ๔.๘ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และประเทศไทยมีการขายบริการทางเพศที่เอารัดเอาเปรียบและถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่มาก

ศาสตราจารย์โทมอลิน ยังกล่าวว่า “เมื่อความเจริญทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ปรากฏว่าการค้าประเวณีก็มียอดมากขึ้น และก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นคนจนและคนรวยมากขึ้นตาม ฝ่ายชายมีรายได้ดี ทำให้สามารถซื้อบริการทางเพศได้ และผู้หญิงในชนบทก็ถูกบังคับให้เข้ามาอยู่ในอุตสาหกรรมทางการค้าประเวณีมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดโรค HIV และ AIDS มากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบไม่เฉพาะกับผู้ค้าประเวณี แต่ลามไปถึงเหล่าภรรยาของผู้ชายไทยที่ไปใช้บริการ” เพราะฉะนั้น

ศาสตราจารย์โทมาลินบอกว่า “เรื่องนี้มีผลกระทบไปถึงผู้หญิงทั้งหมด ในขณะที่ผู้หญิงในชนบทมีแนวโน้มในการไปเป็นผู้ค้าประเวณี ผู้หญิงชนชั้นกลางก็ได้รับทุกขเวทนาจากการประพฤติดีทางกามของเหล่าสามีไปด้วย”

ศาสตราจารย์โทมาลิน ได้แสดงทรรศนะในเรื่องนี้ว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายข้อที่ ๕ ว่าด้วยเรื่องความเท่าเทียมทางเพศสภาพไว้อย่างชัดเจน และเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายนี้ ศาสตราจารย์โทมาลินเห็นว่า ศาสนามีส่วนสำคัญมากในการที่จะยกฐานะของผู้หญิงในสังคม ตามหลักพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ชัดว่า ความเท่าเทียมทางเพศสภาพนั้นมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม พระพุทธเจ้ารับรองถึงศักยภาพของผู้หญิงที่สามารถบรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ เหมือนผู้ชายทั่วไป ได้ให้ออกาสผู้หญิงในการเข้าถึงการปฏิบัติศาสนธรรมด้วยการให้คณะสงฆ์มีภิกษุณีเป็นต้น แต่เมื่อสังคมพัฒนาจากยุคพุทธกาลถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าความไม่เท่าเทียมทางเพศสภาพเกิดขึ้น เห็นได้ชัดมากขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าทางศาสนจักรให้การศึกษาลึกซึ้ง สอนที่แท้จริงของพระพุทธเจ้า และสอนให้ไม่เป็นทาสของกามให้มาก ก็จะทำให้ความเท่าเทียมทางเพศสภาพที่ดีขึ้นตามลำดับ

ดร. โจล์ แมกนุสัน

นักเศรษฐศาสตร์อิสระจากรัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา

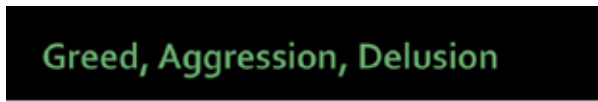
ดร. โจล์ แมกนุสัน นักเศรษฐศาสตร์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่พอร์ตแลนด์ โอเรกอน สหรัฐอเมริกา ได้พูดถึงหัวข้อ “การเปลี่ยนแนวโน้มทัศนคติเพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจ – รูปแบบโครงสร้างสถาบันทางพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ดร. แมกนุสันตั้งข้อสังเกตว่า ทุกวันนี้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โลกกำลังเข้าสู่ยุคเสี่ยง เพราะเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ที่สร้างหนี้สินท่วมหัว “ทรัพย์สินเทียม” นี้ทำให้คนรู้สึกเป็นเศรษฐกิจสร้างงาน และทำให้เศรษฐกิจเดินได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวย-คนจนอย่างมาก เพราะบุคคลไม่กี่คนควบคุมทรัพย์สินส่วนใหญ่ของโลก

ดร. แมกนุสันกล่าวอีกว่า ยิ่งสถานการณ์ทางนิเวศมีความเสี่ยงภัยมากขึ้น เงื่อนไขต่าง ๆ ก็ยิ่งแย่งไปทั้งสามด้าน คือ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความเสมอภาค และกล่าวต่อว่า “อาการที่แย่งและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มฝังตัวเป็นปกติและพัฒนาเป็นสถาบันที่แน่นแฟ้นขึ้นอีกต่างหาก”

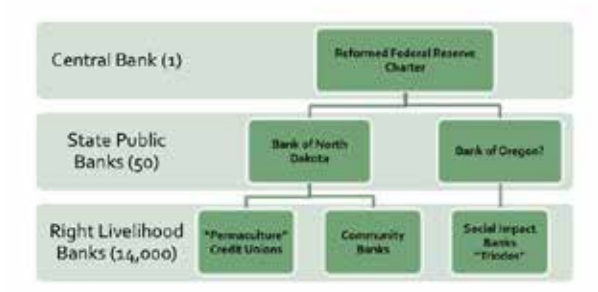
ดร. แมกนุสันตั้งข้อสังเกตว่า ยุคทรมานยิ่งแย่ง ก่อให้เกิดความท้าทายในเรื่องอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทรัพยากรที่หมดไป ความไม่มั่นคงของระบบการเงิน ความสุดโต่งที่เกิดขึ้นทำให้คนรวย รวยมากขึ้น และก่อหนี้สินท่วมหัวมากขึ้น “วิกฤตการณ์ที่เราเผชิญอยู่สุดโต่งมากขึ้นและแก้ไขได้ยากมากขึ้นกว่าสามทศวรรษที่ผ่านมา

- Sustainable economic development is that which “meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.”

- **Greed:** Corporations thrive in the realm of Hungry Ghosts—never enough and never satisfied. Their heavy use of media advertising conditions society to mirror this
- **Aggression:** Market conquests, domination, control—engenders ill will (hatred)
- **Delusion:** Centered on the belief that economic growth can continue ad infinitum on a finite planet.

เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว มนุษย์ปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศประมาณ ๒๐ ล้านล้านเมตริกตัน แต่ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ ตัวเลขดังกล่าวเพิ่มขึ้นไปเป็น ๓๒.๕ ล้านล้าน เป็นการทำให้สถิติที่น่ากลัวยิ่ง” ดร.แมกนัสกล่าว

ประเด็นสำคัญที่อยากจะนำเสนออีกก็คือว่า ให้ลองมององค์กรธุรกิจในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมที่มีอำนาจแทนองค์กรธุรกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถาบันธุรกิจเหล่านั้นถูกเผาผลาญด้วยกองไฟสามกองใหญ่ ๆ ให้แสงสว่างได้ทางการเงินแบบไม่มีที่สิ้นสุด เอาชนะการตลาดอย่างไม่ปราณี และเห็นว่า อุตสาหกรรมจะเจริญไปเรื่อย ๆ แบบไม่สิ้นสุดจนการจบไปของโลกใบนี้ เมื่อมองจากมุมมองของกิเลสทั้งสามกอง จะเห็นได้ว่า ความโลภทำให้สถาบันธุรกิจต่าง ๆ ไม่ต่างจากเปรตที่ไม่รู้จักคำว่าพอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากการใช้สื่อในการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ อย่างบ้าคลั่ง ความโกรธทำให้การตลาดเอาชนะกัน มีการใช้อำนาจควบคุมสิ่งต่าง ๆ อย่างบ้าคลั่ง ก่อให้เกิดความพยายาบทต่อกันและกัน และความหลงทำให้เห็นผิด และเชื่อว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมิได้ไม่จำกัดจนโลกสลายไปในที่สุด

เพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจโลกนี้ ต้องใช้หลักของพุทธมรรค ที่สอนให้เห็นลักษณะสากลของหลักอสังขารซึ่งกันและกัน ว่าด้วยอหิ ปฉะ จยตา ความไม่เที่ยงว่าด้วยอนิจจา และทุกสิ่งสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ด้วยสถาบันที่ดี และหลักสัมมาอาชีวะของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เศรษฐกิจที่มีพื้นฐานบนการเจริญสติ” การเจริญสติสามารถเปิดประตูที่ทำให้สถาบันต่าง ๆ ติดอยู่กับกองไฟแห่งราคะ โทสะ โมหะ ได้

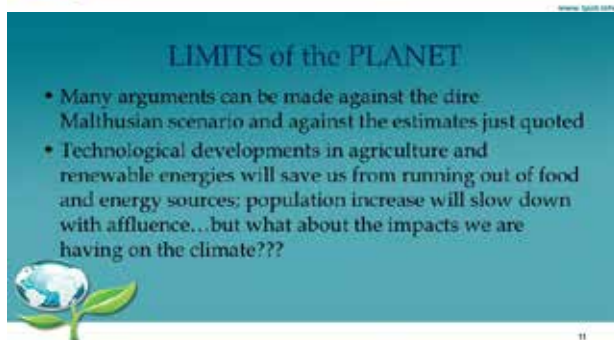
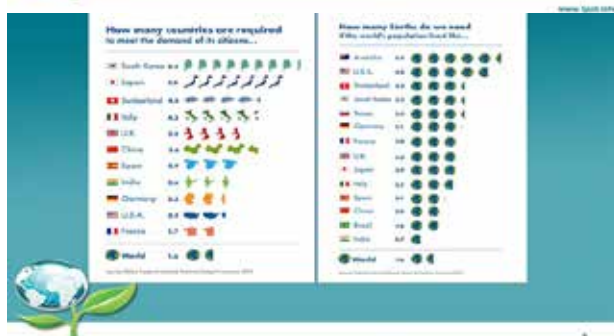
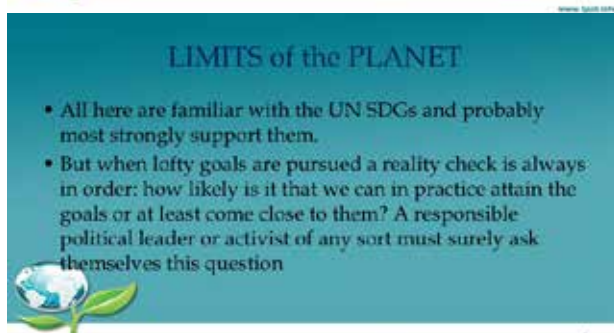
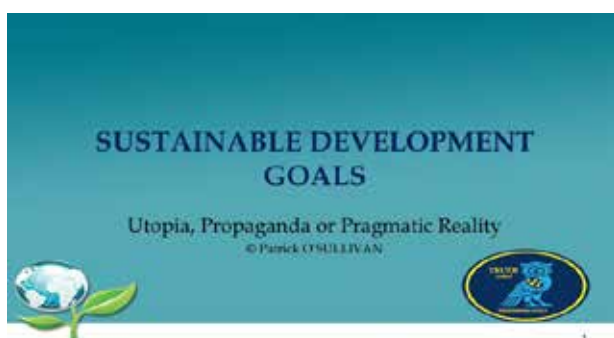
นอกจากนี้ยังอยากนำเสนอรูปแบบธนาคารชุมชนรูปแบบใหม่ ซึ่งสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ นั่นคือ ธนาคารสัมมาอาชีวะ (Right Livelihood Banking) ซึ่งปัจจุบันนี้มีดำเนินการแล้วที่สหรัฐอเมริกากว่า ๑๔,๐๐๐ แห่ง

ในขณะที่วิทยาการทุกคนเห็นเป็นเอกฉันท์กับระดับที่เพิ่มขึ้นของปัญหาโลกต่าง ๆ ทางแก้นั้นเห็นจะห่างไกลออกไปและเส้นทางที่คิดเคี้ยวมาก

ศาสตราจารย์ ดร. แพททริก โอสุลิแวน

สถาบันการบริหารเกรโนเบิล ประเทศฝรั่งเศส

ความซับซ้อนที่เลวร้ายในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้อธิบายให้เห็นชัดโดย ศาสตราจารย์ ดร. แพททริก โอสุลิแวน อาจารย์ประจำ Grenoble Ecole de Management แห่งประเทศฝรั่งเศส ซึ่งได้นำเสนอบทวิชาการที่ตั้งหัวข้อเรื่องไว้อย่างท้าทายว่า “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นยูโทเปีย การโฆษณาชวนเชื่อ หรือ เป็นความจริงที่ปฏิบัติได้?” ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนได้กล่าวว่า แน่แน่นอนว่าการจะมากู้กันในเรื่องการกำจัดความยากจนให้หมดไปจากโลกนั้นดีแน่ แต่ถ้าเป้าหมายคือทำให้ “คนจน” ได้มีชีวิตที่มาตรฐานของชนชั้นกลาง ๆ ของชาวตะวันตกแล้วไซ้ร้ ต้องใช้ทรัพยากรประมาณการราคามากถึง ๒.๗ เท่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกนี้ ในทางตรงกันข้าม การจะให้ประชาชนมีชีวิตแบบพอเพียง โดยให้มีชีวิต “เรียบง่ายโดยสมัครใจ” ก็จะทำให้เศรษฐกิจเดินไปได้ ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนได้ให้ข้อสังเกตว่า โลกเรากำลังเผชิญอยู่กับพายุลูกใหญ่เช่น ประชากรล้นโลก ทรัพยากรที่มีจำกัด ความยุ่งเหยิงทางเทคโนโลยี และสงคราม ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนได้พูดถึงความท้าทายของการได้มาซึ่งอิสรภาพของสังคมมนุษย์ ที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในเรื่องสันติภาพและสังคม และในเวลาเดียวกันก็ลดอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ เช่น นักการเมือง และ/หรือ นักธุรกิจ ผู้นำ NGO “ผู้เลือกตัวชีวิตว่า สิ่งไหนเหมาะสมกับความคิดเห็นหรือการรณรงค์ของพวกเขา” ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนยังได้อ้างถึงข้อเท็จจริงอย่างกว้าง ๆ ของการบริโภค

POLITICAL LIMITS

- Take goals 13 and 14; climate action and the promotion of sustainable life below water respectively.
- There is only one planet and its climate patterns are all intimately interconnected. If we ever doubted this interconnection we need only consider our growing understanding of El Niño or the Lorenz butterfly effect in respect of cyclone formation

17

SDG UTOPIA?

- Moreover as we have also argued even if the SDGs were as a whole physically feasible in the long term there would remain the challenge of achieving the multilateral political cooperation at global or continental level which is indispensable to the attainment of at least some of the SDGs

34

ETHICAL TRANSFORMATIONS

- My first suggestion for a more radical policy approach that might render the SDGs more attainable is ethical transformation of individual conduct towards voluntary simplicity and of business conduct towards sufficiency economy principles
- To suggest in our contemporary post-modernist world (where policies are largely transactional in nature) ethical transformation as a policy imperative is already highly radical and will leave many wringing their hands in despair. Is it acceptable or even politically correct to seek ethical transformations in a relativist age?

43

MULTILATERAL COOPERATION

- In this corner of Asia ASEAN also soldiers on perhaps at snail's pace because of the intergovernmental character of its cooperation; but it is there and capable of taking multilateral initiatives when the relevant consensus is present (the famous ASEAN way; snail yes but **quality** snail!)

KEEP
CALM
IN
ASEAN
WAY

53

MEASURING SOCIAL PROGRESS

Basic Human Needs	Foundations of Wellbeing	Opportunity
- Unemployment - Household income - Land availability - Child mortality - Deaths from disease/injury	- Access to clean drinking water - Primary school enrolment - Secondary school enrolment - Per capita income - Access to quality education	- Political rights - Freedom of expression - Freedom of religion - Access to justice - Property rights for women
- Food & Nutrition - Access to clean water - Access to clean drinking water - Access to clean air - Access to clean energy - Access to clean land - Access to clean water - Access to clean air - Access to clean land	- Access to information & communication - Access to health services - Access to education - Access to justice - Access to quality education	- Political rights & civil liberties - Freedom of expression - Freedom of religion - Access to justice - Property rights for women
- Access to electricity - Quality of electricity - Access to clean water - Access to clean drinking water - Access to clean air - Access to clean land - Access to clean water - Access to clean air - Access to clean land	- Access to information & communication - Access to health services - Access to education - Access to justice - Access to quality education	- Political rights & civil liberties - Freedom of expression - Freedom of religion - Access to justice - Property rights for women

72

MEASURING SOCIAL PROGRESS

Basic Human Needs	Foundations of Wellbeing	Opportunity
- Nutrition & Basic Medical Care - Water & Sanitation - Health - Personal Safety	- Access to Basic Knowledge - Access to Information & Communication - Health & Wellbeing - Environmental Quality	- Personal Rights - Freedom of Expression & Religion - Access to Justice - Access to Quality Education

82

นิยมที่ไร้ปราณี ความโลภ ทุจริต ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการยกย่องความรุนแรงในสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย

ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนได้สรุปว่า จากการประชุมในครั้งนี้ ทำให้เห็นได้ชัดว่า ค่านิยมทางพระพุทธศาสนาของหลักมัชฌิมาปฏิปทา หรือ ทางสายกลาง ย่อมเป็นทางที่จะทำให้สรรพสัตว์มีชีวิตอยู่ได้ด้วยสันติ และหลักแห่งเศรษฐกิจพอเพียงสามารถมีบทบาทสำคัญในความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม ที่สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทางการเมืองและคุณธรรม ซึ่งเป็นฐานรากที่จะเป็นปัจจัยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติสืบไป

เมื่อทศวรรษที่ ๑๙๖๐ นายถนัด คอมันตร์ ได้เป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มชาติอาเซียนจนเกิดความสำเร็จ วันนีถึงเวลาแล้วสำหรับค่านิยมทางพระพุทธศาสนาที่จะไปมีบทบาทในโลกที่กว้างใหญ่กว่า เมื่อทำได้เช่นนี้ถือได้ว่าการประชุมครั้งนี้คือบทบาทสำคัญในการสร้างประวัติศาสตร์โลกอีกครั้งหนึ่ง

แย้งกับภูมิหลังดังกล่าว ศาสตราจารย์ โอสุลิแวนชี้ว่า “ค่านิยมทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องทางสายกลาง การอยู่ร่วมกันโดยสันติกับสรรพสัตว์ และอยู่ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถมีบทบาทสำคัญในการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและศีลธรรม ที่เป็นประโยชน์หรือ อาจเรียกได้ว่ามีส่วนสำคัญเชิงปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติได้อย่างดี”

ดร. สตีเฟน ยัง

ผู้บริหารองค์กรนานาชาติ Caux Round Table
รัฐมิเนโซตา สหรัฐอเมริกา

ดร. สตีเฟน ยัง ผู้บริหาร องค์กรนานาชาติ Caux Round Table เพื่อทวนนิยามที่มีคุณธรรม ได้เน้นความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับ “รัฐบาลคุณธรรม” ดร. ยัง ได้นำเสนอว่า “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติ ซึ่งจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรม โดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานทางใจของทุกคน ซึ่งมีอยู่แล้วในทุกวัฒนธรรมและศาสนาของโลก เช่นทุกศาสนาก็นสอนว่า ชีวิตมนุษย์นั้นดีอยู่แล้วโดยคุณธรรมพื้นฐานและสามารถพัฒนาได้อีก ยิ่งเมื่อมีการใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมากเท่าไร เราก็จะประสบกับความสำเร็จที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์ดีขึ้น มีเสรีภาพมากขึ้น และมีความสุขของมนุษยชาติก็มีมากขึ้นด้วย”

ดร. ยัง อธิบายต่อว่า “รัฐบาลคุณธรรมเน้นการใช้อำนาจและเจตจำนงที่ดี กล่าวคือ รัฐบาลเป็นผู้ดูแล ไม่ใช่ผู้แสวงหาประโยชน์ การบริหารจำต้องมีการวัดอำนาจไม่ใช่ด้วยพลังแต่ด้วยการบรรลุเป้าหมายที่ต้องใช้พลังนั้นต่างหาก หลักการนี้ใช้ได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและส่วนรวม เช่นในระดับครอบครัว หมู่บ้าน องค์กร องค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร องค์กรศาสนา หรือหน่วยงานอิสระทั้งหลาย การปกครองก็คือการใช้ศักยภาพนั้นเพื่อควบคุมตนเอง ซึ่งจะทำให้ความสุขอยู่ไม่ไกล ใครก็ตามที่ควบคุมตนเองไม่ได้ก็ไม่สามารถจะมีความสุขได้”

“การขาดการปกครองอย่างไร้คุณธรรมนับเป็นการทำลายตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ ๑๖ มุ่ง “ส่งเสริมสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดรับชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ” เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ ๑๖ จึงให้สำคัญกับความเชื่อมั่นในความรับผิดชอบของรัฐบาล เพื่อจรรโลงและป้องกันทุนทางสังคมและมนุษย์ ด้วยการเตือนให้เห็นความจำเป็นที่จะมีรัฐบาลคุณธรรม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อ ๑๖ ให้ความสำคัญกับการปกครองอย่างมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของความสุขของมนุษย์”

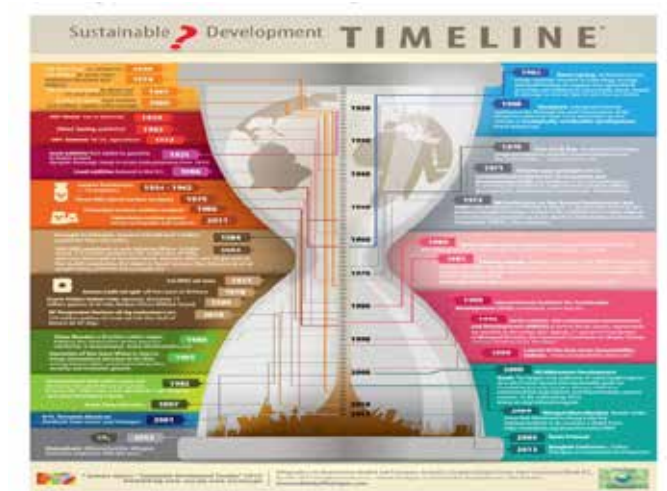
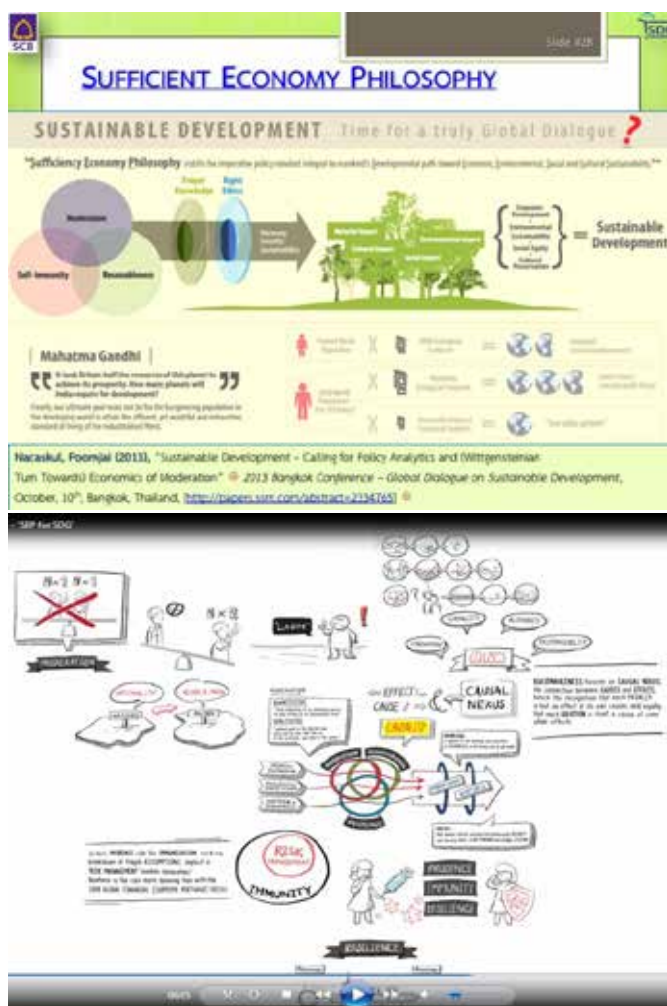
ดร. สตีเฟน ยัง นำเสนอหลักการของทศพิธราชธรรม ในฐานะที่เป็นหลักธรรมและเครื่องมือสำคัญของการบริหารประเทศ ซึ่งจะมีผลทำให้ลดสิ่งที่เป็นปัญหาโลกต่าง ๆ คือ กิเลสลดน้อยลง และก่อให้เกิดบรรพมัตถธรรมที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรลุเป้าตามประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

รองประธานอาวุโสแห่งธนาคารไทยพาณิชย์

รองประธานอาวุโสแห่งธนาคารไทยพาณิชย์

ดร.ภูมิใจ นาคสกุล รองประธานอาวุโสแห่งธนาคารไทยพาณิชย์ได้ตรวจสอบเรื่องว่าด้วยการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏอยู่กับวิธีการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่เป็นกระแสหลักอยู่ในโลกปัจจุบัน ดร.ภูมิใจตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อย้อนไปในยุคตำนานของกรีก การเสี่ยงถือว่าการกระทำของวีระบุรุษ เป็นสิ่งท้าทายที่จะเอาชนะให้ได้ เรื่องนี้นำมาสู่คติเก่าแก่ที่มาพูดกันอยู่ในปัจจุบันที่ว่า “ไร้ความเสี่ยง ไร้รางวัล” (no risk no reward) “การเสี่ยงและนำสิ่งที่ดีที่สุดจากการท้าทายที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงเป็นสัญลักษณ์ของพิธีกรรมที่ทุกคนต้องผ่านในชีวิตของตน เป็นพิธีที่ให้อำนาจแก่เราแล้ว สำหรับปัจเจกบุคคลด้วยโชคชะตาที่ยิ่งใหญ่” ดร. ภูมิใจพูดถึงความเสี่ยงทางการเงินและตัวเงินเองในอีกรูปแบบหนึ่ง และพูดถึงการใช้มาตรการหลายรูปแบบมาวัด เพื่อบริหารจัดการและลดความเสี่ยงต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด

ดร. ภูมิไฉยยังกล่าวอีกว่า “ความสำเร็จของระบบ
ทุนนิยมแบบตลาดเสรี นำไปสู่ความซับซ้อนทางการเงิน
ของเศรษฐกิจของโลกอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่ง
ทำให้เกิดข้อจำกัดทั้งของวิธีการและรูปแบบการบริหาร
ความเสี่ยงจาก “อายุการเก็บรักษา” ที่ถูกกำหนดไว้อย่าง
คงที่” ยังกล่าวอีกว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวชี้ให้เห็น
ความจำเป็นที่ต้องระงับในการดำเนินการอย่างมีเหตุผล
ให้มีการตรวจสอบกลับไปยังข้อกำหนดของรูปแบบหรือ
ข้อจำกัดโดยปริยายด้วย และให้เตรียมตัวรับผลจาก
ธรรมชาติที่มองไม่เห็นและผลจากสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วย”

คุณนิคม พิศลยบุตร

ผู้อำนวยการศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืน

แห่งสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์

คุณวสุ ศรีวิภา

นักวิจัยประจำศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืน

แห่งสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์

คุณนิคม พิศลยบุตร ผู้อำนวยการศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนแห่งสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์และคุณวสุ ศรีวิภา นักวิจัยประจำศูนย์ ฯ ได้นำเสนอบทวิจัยเรื่อง กรณศึกษาของความยั่งยืนตามวิถีธรรมในที่ทำงานตามบริษัทในประเทศไทย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแรก ๆ ที่ศึกษาบริษัทธุรกิจในประเทศไทยที่น้อมนำศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับกลยุทธ์ขององค์กร และได้มาซึ่งผลทางการเงินโดยตรง ผู้เสนอได้นำเสนอสิ่งที่เขากล่าวว่าเป็นกรณีศึกษาแรกที่ได้ทำกับบริษัท SCG ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่ใหญ่ที่สุดของไทยให้เห็นว่าบริษัท SCG สามารถฟื้นตัวเองขึ้นมาจากวิกฤตทางการเงินที่ฉาวโฉดและหายนะของปี ๒๕๔๐ ด้วยการปรับมุมมองของการทำธุรกิจใหม่ บนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ก่อนวิกฤตทางการเงินของไทย บริษัท SCG มีหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ที่ต่างออกไป ๑๐ ธุรกิจ มีรายได้เป็นกำไรสุทธิเฉลี่ยราว ๔ - ๕ พันล้านบาท แต่เมื่อเกิดวิกฤตทางการเงินทำให้บริษัทมีหนี้สินท่วมท้นและบริษัทก็ขาดทุนไปเป็นพันล้าน การล่มจมในครั้งนี้นำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างใหม่ของบริษัท บริษัทหันไปเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไปอาศัยคนดีมีความสามารถ พร้อมกับมีความรู้และมีคุณธรรมในตัว นำค่านิยมหลักประกอบด้วยความพอเพียง การมีภูมิคุ้มกัน และการมีเหตุผล ประยุกต์ใช้กับงานส่วนต่าง ๆ ของบริษัททั้งหมดเริ่มจากคณะกรรมการบริหารสูงสุด ตกลงลงไปถึงฝ่ายการเงิน และฝ่ายบริหารทุนและความเสี่ยง แทนการปลดลูกจ้าง บริษัทนำเอาหลักการของการควบคุมใช้จ่ายอย่างเข้มงวด ไปเพิ่มความมีประสิทธิภาพของงาน ทำโครงการพัฒนาผู้นำ ขยายการยกย่องบทบาทของพนักงานที่ช่วยแก้ปัญหาบริษัท เป็นต้น

ผู้วิจัยยังได้ศึกษาบริษัทอื่น ๆ ที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ว่า มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์นำไปใช้ในการทำและดำเนินการธุรกิจของเขาอย่างไรบ้าง ผู้เสนอได้ชี้ว่า มีหลักฐานมากพอที่จะบอกว่าบริษัทต่าง ๆ ที่นำหลักการจัดการให้มีความสมดุลที่ดีกว่าระหว่าง กำไร ความยั่งยืน ธรรมภิบาล ลดความเสี่ยง และการรับผิดชอบต่อสังคม มีกำไรทางธุรกิจมากกว่าบริษัทที่ไม่ได้นำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์

ประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียนก็แสวงหาการแก้ปัญหาในทางเดียวกันกับเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ใช้ชื่อที่ไม่เหมือนกัน อย่างในประเทศอินโดนีเซีย ใช้โครงการที่มีชื่อว่า **ตรีหิตกรณะ (สามวิถีแห่งความสุข)**

คุณอินทิดา บาเฮรามซาค์

มูลนิธิเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย ประเทศอินโดนีเซีย

คุณอินทิดา บาเฮรามซาค์ ผู้บริหารของมูลนิธิเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย (The Unity in Diversity Foundation) แห่งประเทศอินโดนีเซีย ได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศอินโดนีเซียก็ได้รับผลกระทบขั้นวิกฤตเช่นเดียวกับประเทศไทย จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ ประเทศอินโดนีเซีย ในฐานะที่เป็นประเทศที่มีประชากรมากประเทศหนึ่งของโลก ชาวอินโดนีเซีย มีประชากรชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่เผชิญหน้ากับความกดดันอย่างใหญ่หลวงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการของมูลนิธิเอกภาพท่ามกลางความหลากหลายในปัจจุบันนี้ จึงได้ส่งเสริมการพัฒนาโดยการสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาความเป็นผู้นำ คุณอินทิดากล่าว

หลักการของตรีหิตกรณะของอินโดนีเซียนำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติใหม่ ให้เป็นโครงสร้างของพีระมิดที่มี ๓ ชั้น ซึ่งแบ่งหมวดหมู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ ข้อ ออกไปเป็น กลุ่มจิตวิญญาณ กลุ่มนิเวศ และกลุ่มมนุษย์ แล้วนำไปประยุกต์เข้ากับ “การจัดสรร ๓ ด้าน” ของอินโดนีเซีย กล่าวคือ ๑. การจัดสรรทางนิเวศ หรือ Eco-Divide (คือการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นระหว่าง คนกับธรรมชาติ) ๒. การจัดสรรทางสังคม หรือ Social-Divide (คือการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นระหว่าง คนกับสังคม) และ ๓. การจัดสรรทางจิตวิญญาณ หรือ Spiritual-Divide (คือการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นระหว่าง คนกับคน) การใช้หลักการนี้ จำต้องได้รับความร่วมมืออย่างมากจากรัฐบาล เอกชน และชุมชน คุณอินทิดากล่าวว่า เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ทางมูลนิธิฯ ได้จัดโพรัมว่าด้วยตรีหิตกรณะ ในการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีของธนาคารโลกและ IMF ที่จัดขึ้นที่บาห์ลี เพื่อนำเสนอหลักตรีหิตกรณะให้กับชาวธนาคารโลก

CONCLUSION

ข้อสรุป

โดยภาพรวมการประชุมวิชาการนานาชาติครั้งนี้ จบด้วยข้อสรุปสำคัญที่สุดก็คือ

๑. กว่า ๒๕๐๐ ปีที่ผ่านมา เจ้าชายผู้ผันแปรไปเป็นอนาคาริก ตั้งพระทัยเลือกใช้ชีวิตที่สุขสบายไปเป็นสามัญชน และได้ประกาศแนวทางที่ชัดเจนสำหรับมวลมนุษยชาติ ในการมีชีวิตที่สงบสุขและยั่งยืน

๒. คนส่วนใหญ่ในโลกมีคนสนใจคำสั่งสอนของเจ้าชายผู้กลายเป็นพระพุทธเจ้าเพียงส่วนเล็กน้อย แม้ผ่านมาเป็นพันปีก็ตาม

๓. ประเทศต่าง ๆ และสังคมต่าง ๆ มากมาย ประสบปัญหาจากผลของการไม่สนใจหลักการแห่งเหตุและผลที่พระองค์ได้มีพระมหากรุณาธิคุณมาโดยตลอดแบบไม่เห็นแก่พระองค์ และ

๔. จนความเสื่อมทรามที่เกิดขึ้นกับสังคมในระดับทั้งกว้างและลึก ทำให้การหยุดยั้ง การลด และการกลับสภาพสังคมไปสู่สภาพเดิม กลายเป็นภาระหน้าที่ที่ใหญ่มหาศาล

๕. ก่อให้เกิดความเข้าใจในศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียง แปลเป็นภาษาไทยง่าย ๆ ว่า ความพอเพียงเป็นกิจอันประเสริฐ

๖. ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ว่าควรนำไปใช้ในการสร้างนโยบายและการปฏิบัติอย่างไร

๗. คำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรมีความหมายตามหลักนิรุกติศาสตร์ในภาษาอังกฤษว่า การพัฒนาตามธรรมชาติ คือเป็นการพัฒนาตามเหตุปัจจัย

๘. ทำให้เข้าใจว่า ความจริง ศาสตร์แห่งเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ หลักไตรสิกขา และขยายในการปฏิบัติออกไปใช้หลักการของมรรคมงคลแปดตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งโดยรวมจะมีผลทำให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ฉะนั้น พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับโลกปัจจุบัน แต่คงเป็นเสมือนการย้ายไปใช้พลังงานทางเลือกเพื่อลดโลกร้อน แม้เป็นการดีแต่มีคนจำนวนน้อยที่ใช้ ฉะนั้น การย้ายไปใช้วิถีทางพัฒนาทางเลือก คือ พุทธมรรค สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เห็นจะเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงความล่มสลายของโลกที่อาจก่อให้เกิดความหายนะอย่างกว้างไกล แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกทางเลือกนี้ไปใช้ ถือได้ว่าได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว และจะเป็นตัวตัดสินว่าอนาคตของมวลมนุษยชาติในอีกหลายร้อยปีจะเป็นเช่นไร

Photos of the event

*Buddhist Path to
Sustainable
Development Goals*

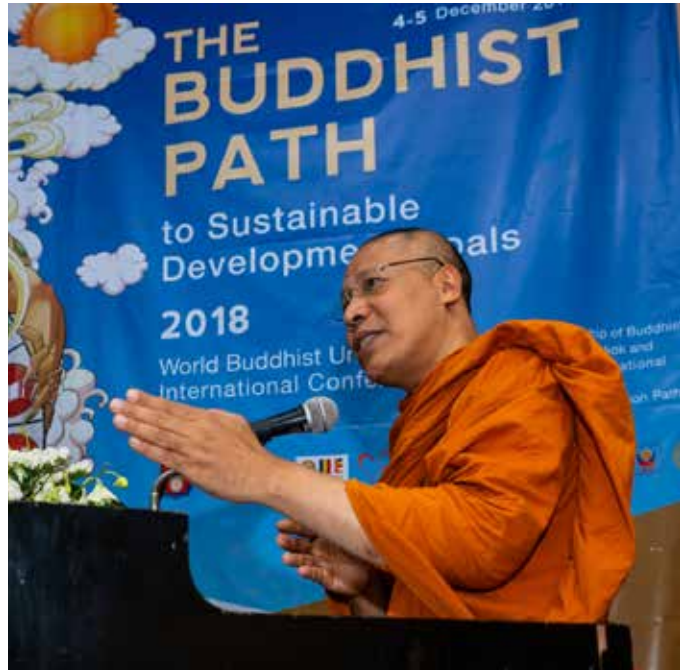

THE BUDDHIST PATH

4-5 December 2018

to Sustainable
Development
Goals

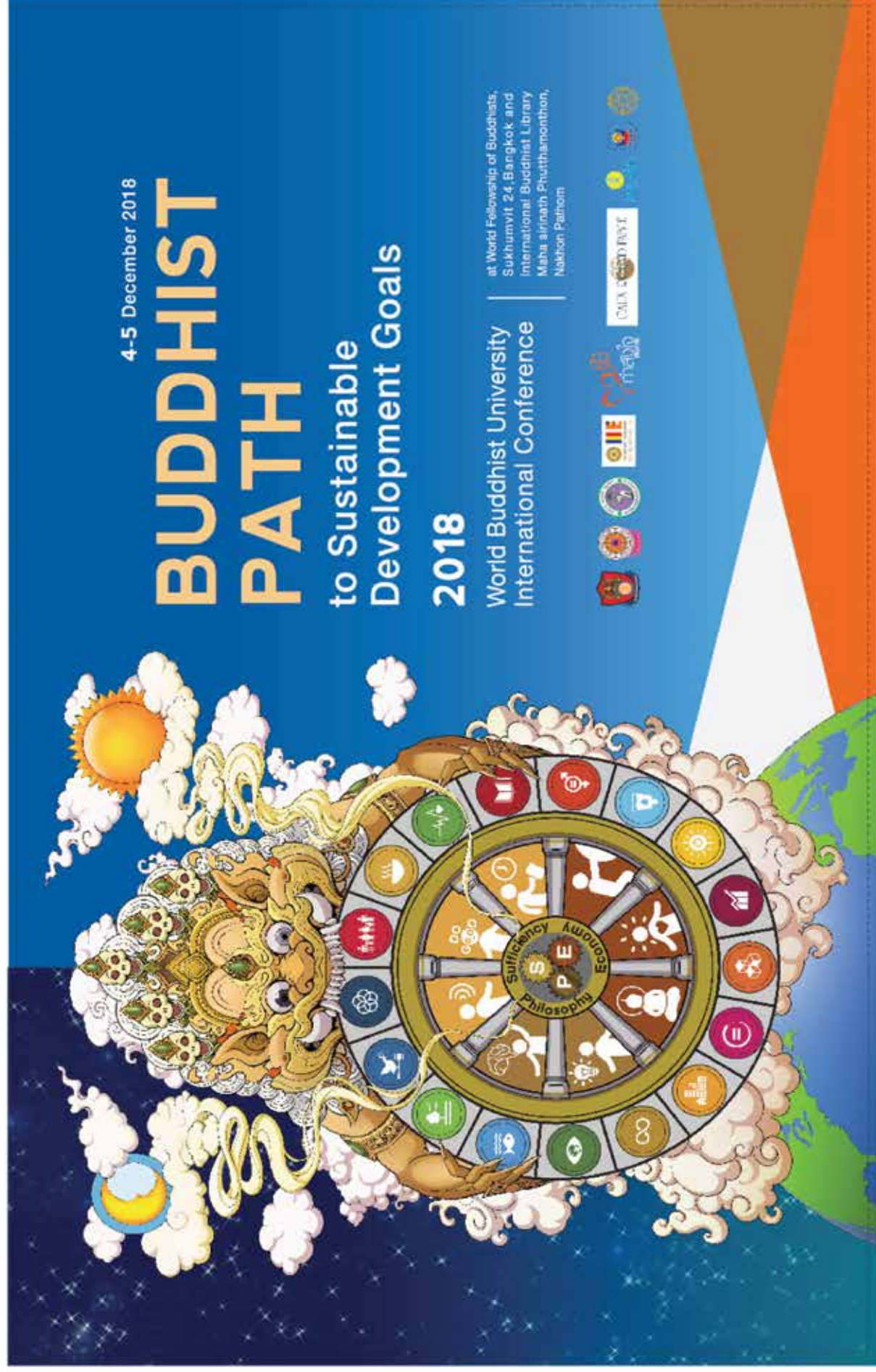
2018

World Buddhist University
International Conference

at World Fellowship of Buddhists
Sukhumvit 24 Bangkok and
Maha Samakhi International Buddhist Library
Phuttha Natthasarakorn Pathum

Printed and Souvenirs

באט 5 תרנח רבא 3 טע רמחנא Banner

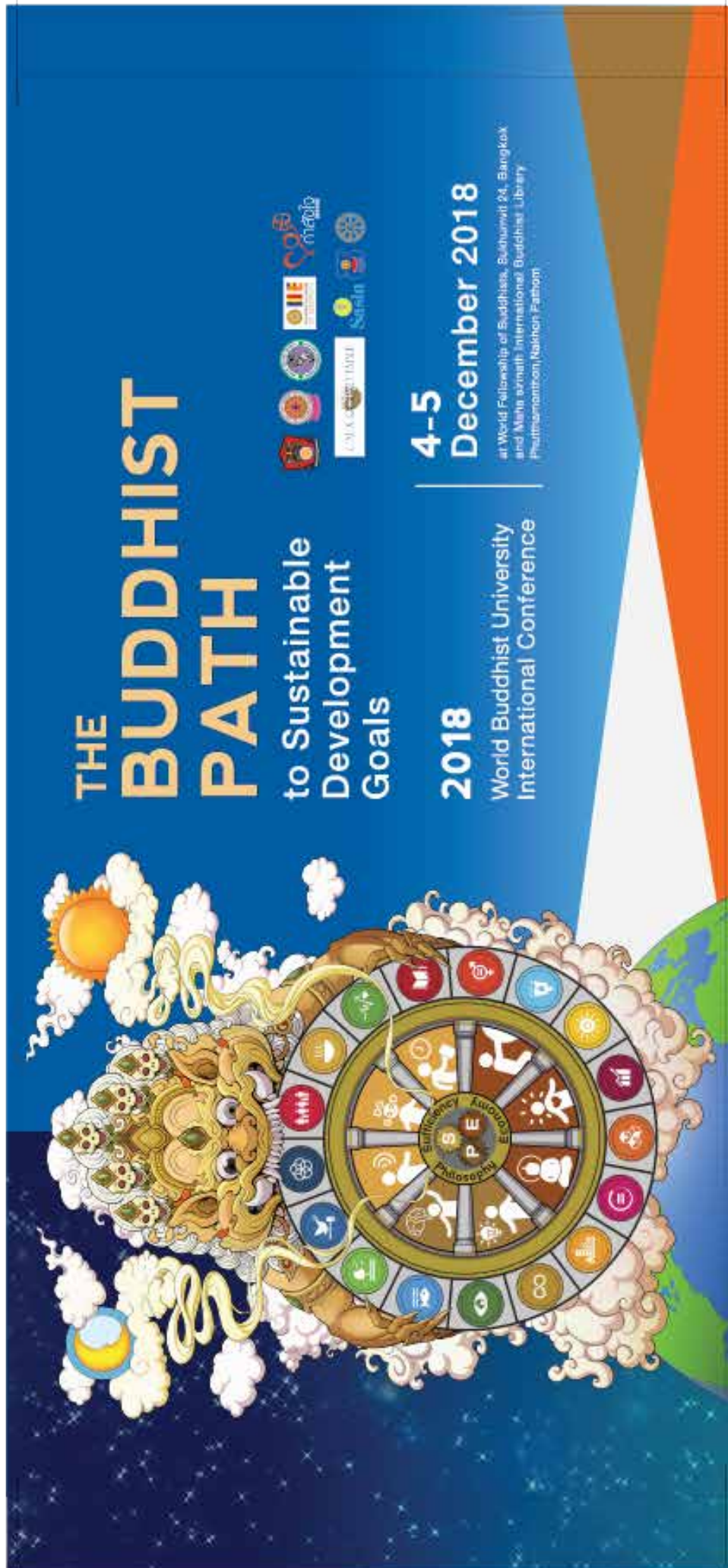

Photo Backdrop สูง 2.25 เมตร กว้าง 4.5 เมตร (เพื่อรอบด้านข้างอุโมงค์ 20 เซน)

រចនាប្លង់ ខ្ពស់ 120 សេន ក្បាច់ 40 សេន

